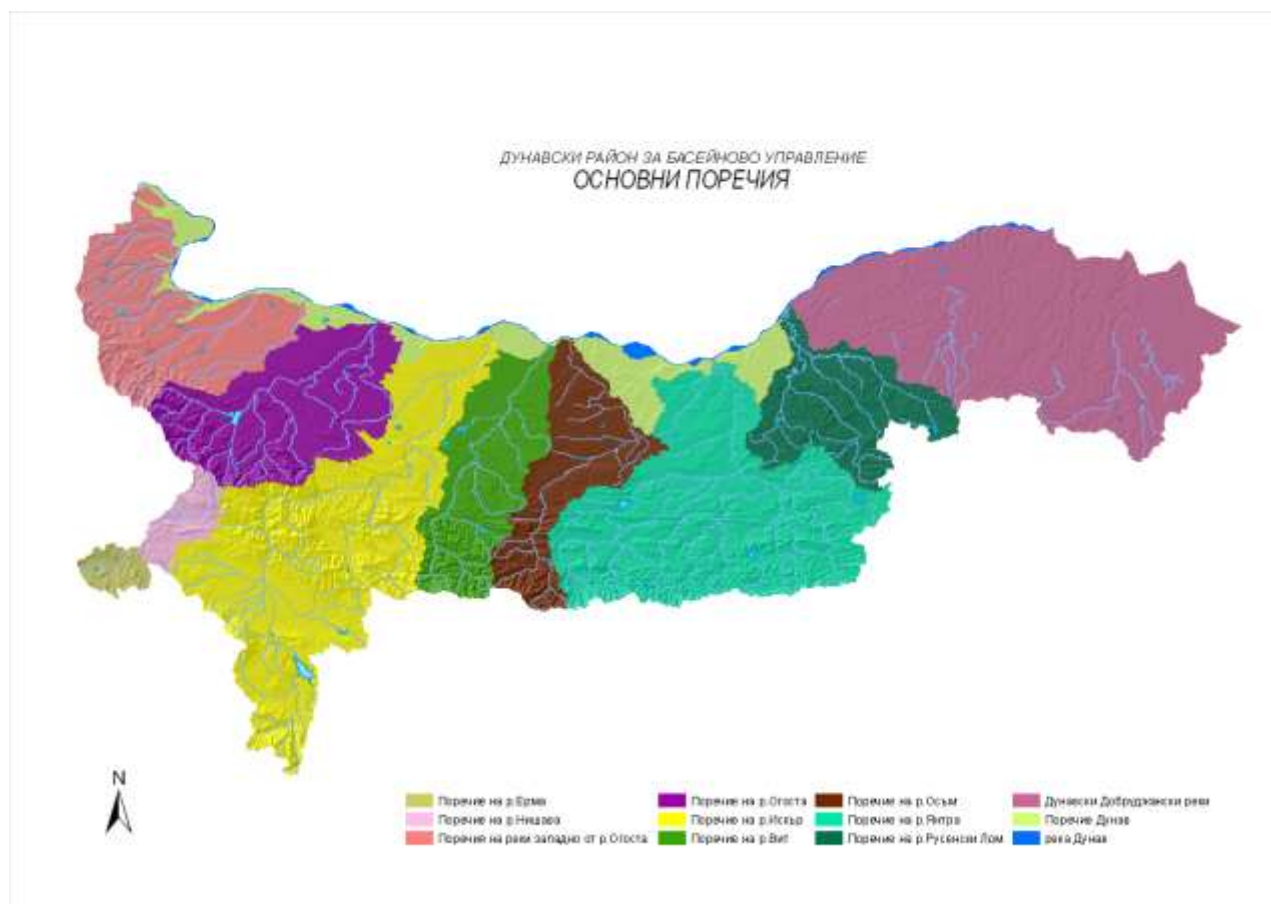

АНАЛИЗ

за състоянието на

повърхностните води

2024 год.

Настоящият анализ за качеството на повърхностните води в Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) е изготвен въз основа на обработени данни от контролен и оперативен мониторинг проведен през 2024 г. при изпълнение на Заповед № РД - 24/12.01.2024 г. на Министъра на околната среда. За анализът са използвани и получените данни от мониторинг за 2024 г. в изпълнение на програмите за собствен мониторинг, съгласно условията на комплексни разрешителни и разрешителни за водовземане и заустване.

Представената оценка на състоянието на повърхностните водни тела е междинна по отделни групи елементи за качество и не представлява обобщена / цялостна оценка на екологичното и химично състояние на повърхностните водните тела. Цялостни оценки на екологичното и химичното състояние на повърхностните водните тела в ДРБУ са част от Плана за управление на речните басейни (ПУРБ) 2022-2027 г., който е публикуван на интернет страницата на Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР) в секция „Планове за управление“.

В настоящия анализ е включена оценка на отделните групи елементи за качество формиращи екологичното състояние на повърхностните водни тела, а именно:

- биологични елементи за качество (БЕК);
- физикохимични елементи за качество (ФХЕК);
- специфични замърсители.

Оценката на качеството на водите според БЕК е направена съгласно Заповед № 591/26.07.2012 г. на Министъра на околната среда и водите, с която са утвърдени методиките за хидробиологичен мониторинг и *Наредба № Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води* (Наредба Н-4/14.09.2012). Класификационните системи за оценка на отделните БЕК - макрозообентос, макрофити, фитобентос, фитопланктон и риби са посочени в Приложение № 6 към чл. 12, ал. (4) от Наредба Н-4/14.09.2012 г. Оценката е типово специфична – границите на класовете между отделните състояния (отлично, добро, умерено, лошо и много лошо) са съобразени с типа на водното тяло.

В настоящият доклад е извършен анализ и оценка на отделни БЕК в мониторинговите пунктове, които са били включени в Програмата за хидробиологичен мониторинг през 2024 г. За телата, в които има повече от един мониторингов пункт оценката е обща за цялото тяло, като е спазен общия подход за оценка на екологичното състояние и екологичния потенциал на повърхностните водни тела в Р България.

Оценката на водите по ФХЕК е изготвена съгласно типово специфичните класификационни системи, включени Наредба Н-4/14.09.2012 г. Оценяването на специфичните замърсители е направено съгласно Приложение № 7 - Стандарти за качество на специфичните замърсители за оценка на екологичното състояние от същата наредба. При изготвяне на доклада са използвани нововъдените класификационни системи за оценка на поддържащи физикохимични елементи за качество при оценката на водните тела речен тип R6 (Среден и Долен Дунав) и езерни типове L5 (Крайречни езера), съгласно актуализираната през 2023 г. Наредба Н-4/14.09.2012 г.

Докладът съдържа анализ на изпитаните през 2024 г. приоритетните вещества въз основа, на които се извършва оценка на химичното състояние на повърхностните водни тела. За оценка на приоритетните вещества се прилагат стандартите за качество на околната среда (СКОС) посочени в Приложение № 2 към чл. 1, ал. (4) от *Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители* (Наредба СКОС). Химичното състояние се оценява в два класа – „добро“ и „непостигащо добро състояние“ (Приложение № 8 от Наредба № Н-4/14.09.2012 г.)

При изготвянето на междинната оценка на екологичното и химичното състояние на водните тела са приложени „Методология за начина на ползване на определените фоновы концентрации при оценка на екологичното и химично състояние на повърхностни водни“ и „Модел на Биотичните Лиганди“.

РЕКА ДУНАВ

Река Дунав, в българския участък, поради отличителните ѝ характеристики е отделена в едно единствено, самостоятелно водно тяло. Реката определя северната граница на Р България с Р Румъния. На основание изискванията на чл. 3, т. 4 от РДВ, касаещи международни райони с басейново управление, каквато е река Дунав, за управлението и е необходима съвместна координация между двете държави. Водно тяло ВТ с код **BG1DU000R001** в ПУРБ 2022-2027 г. е определено като силномодифицирано водно тяло /CMBT/ и е оценено с умерен екологичен потенциал.

Оценката на качеството на водите на река Дунав в българския ѝ участък се изготвя въз основа на данни от 5 мониторингови пункта, които се наблюдават, както в националните програми за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води, така и в т. нар. Дунавска програмата, включваща пунктове от транснационалната мониторингова мрежа за р. Дунав /TNMN/. Анализираните физикохимични, специфични и приоритетни вещества са по утвърдената от Международен комитет по опазване на река Дунав /МКОРД/ програма с честота на пробовземане 12 пъти годишно. Освен тези показатели на пунктовете на българския бряг се провежда анализ на допълнително включени приоритетни вещества, съгласно изискванията на Наредба СКОС.

Оценката на подкрепящите физикохимични показатели, е извършена въз основа на изискванията на Наредба № Н-4/14.09.2012 г., за тип R6 „Среден и долен Дунав“.

Река Дунав /долен Дунав/, от границата при Ново село до границата при Силистра, ВТ с код BG1DU000R001, се наблюдава в следните мониторингови пункта:

- р. Дунав при с. Ново село с код BG1DU01119MS010;
- р. Дунав преди вливане на р. Искър при с. Байкал с код BG1DU00039MS050;
- р. Дунав при гр. Свищов с код BG1DU07973MS070;
- р. Дунав преди гр. Русе с код BG1DU00918MS080;
- р. Дунав при гр. Силистра с код BG1DU00999MS100.

Мониторингов пункт (МП) р. Дунав преди гр. Русе с код BG1DU00918MS080

В резултатите от проведените през 2024 г. изпитвания на водата в пункта на ФХЕК се установява превишение на концентрацията на общ фосфор, което обяснява умерения потенциал. При специфични замърсители не са установени отклонения от СКОС за добър потенциал.

Резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества през 2024 г. показват превишение по показател флуорантен, измерени през месеци март и април. Следващите измервания са под границата на количествено определяне на метода (Таблица 1).

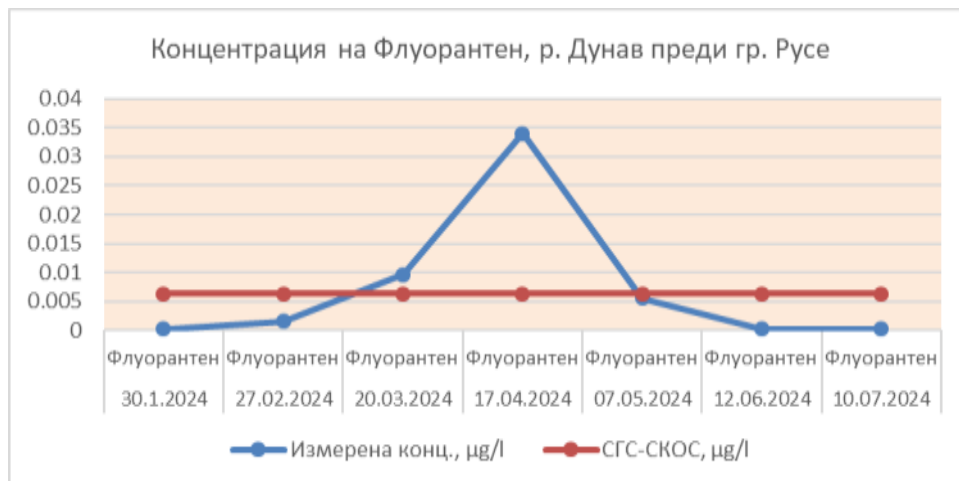

Таблица 1

МП р. Дунав при гр. Силистра, се наблюдава с три паралелни пункта от ляв и десен бряг и талвег (среда) с кодове съответно BG1DU00999MS100R; BG1DU00999MS100L и BG1DU00999MS100M

В трите пункта на р. Дунав при гр. Силистра се констатира отклонение от СК по показател общ фосфор. Оценката на резултатите от изпитване на ФХЕК и специфични замърсители и в трите пункта на реката при гр. Силистра, отговарят на изискванията за умерен потенциал. При направените анализи на специфични замърсители през 2024 г. не са констатирани превишения от СКОС.

При анализа на резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества и извършената оценка спрямо Наредбата за СКОС е констатирано отклонение от СКОС на показател Флуорантен. Отклонения се констатира през месеци април и юни (Таблицы 2, 3, и 4).

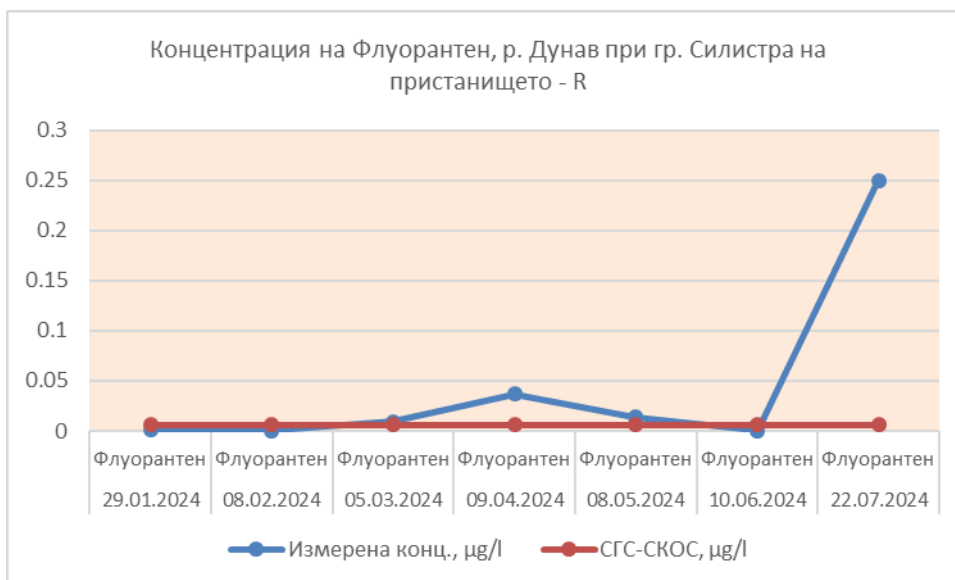

Таблица 2

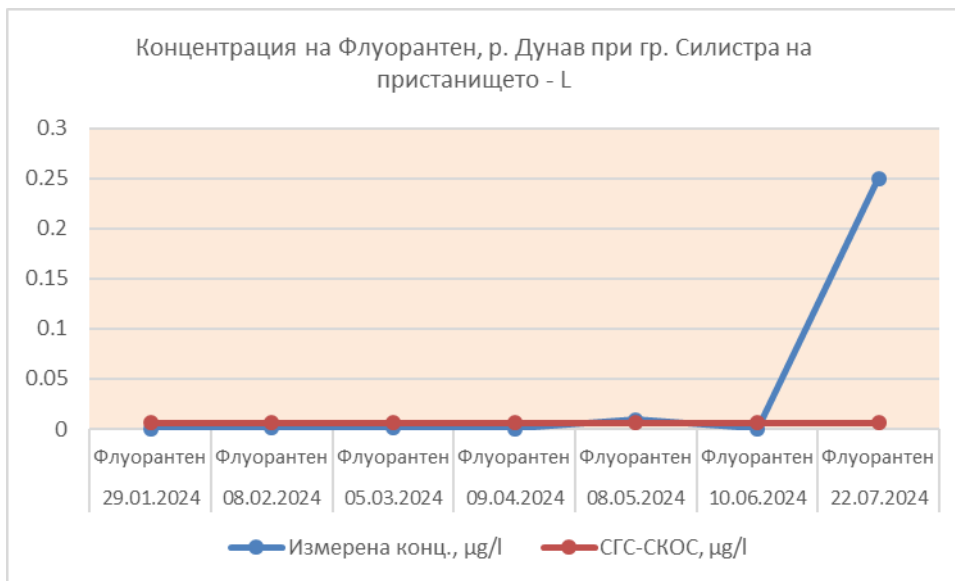

Таблица 3

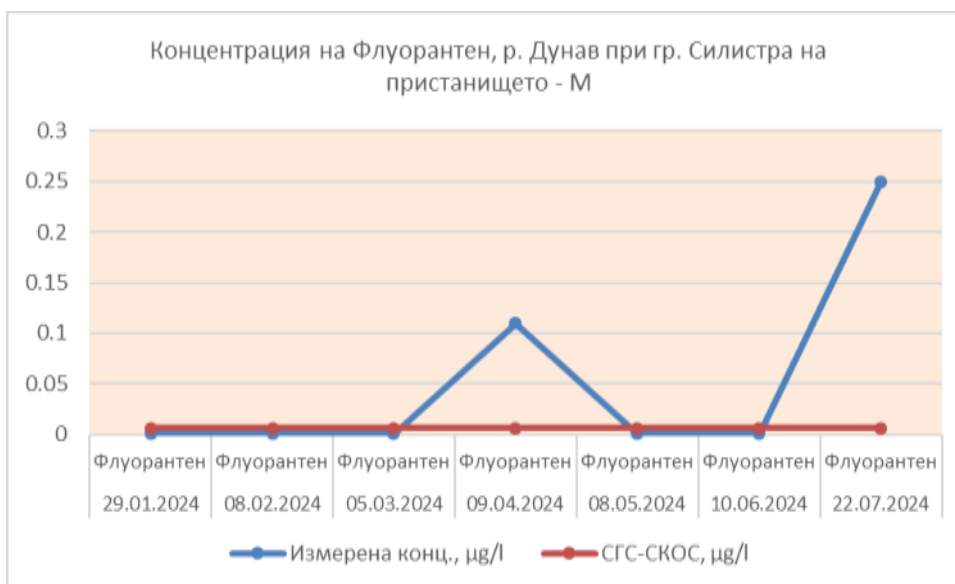

Таблица 4

р. Дунав при гр. Свищов с код BG1DU07973MS070 - резултатите от анализа ФХЕК за 2024 г., показват че реката в този участък отговаря на изискванията за умерено състояние. Минимални отклонения от СГС-СКОС се констатира за показателите общ фосфор и ортофосфати. По всички останали физикохимични показатели средногодишните стойности отговарят на изискванията за отлично/добро състояние.

Анализираните специфични замърсители, отговарят на изискванията за добро състояние.

Анализът на резултатите от изпитаните приоритетни вещества показва несъответствие от СКОС на показател флуорантен. Наличните данни към момента на изготвяне на доклада не са достатъчни за цялостна оценка на химичното състояние.

- р. Дунав - гр. Ново село десен бряг с код BG1DU01119MS010R;
- р. Дунав - гр. Ново село ляв бряг с код BG1DU01119MS010L и

- р. Дунав - гр. Ново село - талвег с код BG1DU01119MS010M,

Вземането на пробите се извършва в трите точки на р. Дунав, при км 833,6 - на левия бряг на реката, в средата и на десния бряг, т.е. българския.

Следва да се има предвид, че изготвения анализ е относим към резултатите от изпитване на р. Дунав в пункта при с. Ново село – десен бряг и не носи информацията за състоянието на водното тяло, което се простира по цялото течение на р. Дунав на българска територия. Данните от получените резултати в пункта на десен бряг са съпоставени и с получени резултати в другите два пункта при с. Ново село – ляв бряг и среда. Оценката на ХФЕК и подкрепящи БЕК е извършена въз основа на изискванията на Наредба № Н-4, като е използвана класификационната система за речен тип R6 - Среден и Долен Дунав, отнасящ се за поречието на реката, за който в нормативния документ са разписани референтни стойности за отлично, добро и умерено състояние на водите.

Резултатите от анализа на физикохимичните елементи в оценявания период показват, че изчислената СГС по показатели ортофосфати и общ фосфор, превишават СКОС за добро състояние на водите в този наблюдаван участък от р. Дунав и отговарят на умерено състояние на водите. Отклонения от СКОС в отделните проби се наблюдава през всички сезони на 2024 г., като в някои случаи няма зависимост за едновременно отклонение и по двата показателя. По-често превишения на СКОС са измерени за наличието на общ фосфор във водите в пункта на десен бряг при с. Ново село.

При направена съпоставка с получените резултати от другите два пункта при с. Ново село – ляв бряг и среда в наблюдавания период може да се отбележи, че почти при всички регистрирани превишения на СКОС за показателите ортофосфати и общ фосфор във водите на р. Дунав на десен бряг, в същият ден на пробонабиране се бележат превишение и в другите два пункта, което води до извода, че отчетеното наторарване с биогенния елемент фосфор (като обща форма и съдържащ се в ортофосфати) засяга цялото течение на р. Дунав. В края на оценявания период съдържанието на физикохимичните параметри бележи низходяща тенденция, като последно измерените концентрации са в границите на добро състояние.

В началото на периода еднократно е измерена концентрация за БПК5 (Биохимична потребност от кислород за 5 дни) във водите, превишаваща СК за добро състояние, но изчислената СГС на концентрацията на показателя отговаря на добро състояние. Изчислените средногодишни стойности за Електропроводимостта на водата, на кислородните и азотни показатели отговарят на изискванията за отлично/добро състояние на водите на р. Дунав в пункта при с. Ново село.

Оценката на резултатите от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители, показва:

- Установява еднократно измерена стойност над СКОС за разтворената форма на метала Алуминий във водите на р. Дунав – в края на 2024 г. Изчислената СГС за съдържание на елемента не превишава СКОС за добро състояние. Еднократни превишения над утвърдения СКОС за добро състояние за метала са измервани и в предходни периоди;

- Шест от общо дванадесет резултата от изпитване показват превишение на СКОС за цинк-разтворен. След преизчисляване на стойностите с модела BIO-MET, изчислената локална бионалична фракция на метала след прилагане на определената фонова концентрация за цинк за водното тяло, не превишава СКОС за добро състояние на повърхностните води.

Не се отчитат отклонения от доброто състояние на водите по другите изпитани специфични замърсители-химични елементи и вещества.

Изчислените СГС на концентрациите по анализираните приоритетни вещества в оценявания период, отговарят на добро химично състояние на водите на р. Дунав в пункта при с. Ново село.

На база изготвената оценка за състоянието на водите на р. Дунав в разглеждания период не се установява значимо влияние от вливането на замърсените води на р. Тимок. Факт е, че при регистриране на залпови изпускания, както и натоварването, което носи р. Тимок, вследствие миннопреработвателни дейности, несъмнено оказват влияние върху екологичния потенциал на водите на р. Дунав при първия пункт за мониторинг в българския и участък, както и на химичното състояние на водите на трансграничната река.

р. Дунав преди вливане на р. Искър при с. Байкал и код BG1DU00039MS050.

От анализа на резултатите от изпитване през 2024 г. на физикохимичните показатели, водата се оценява в умерен потенциал. Показатели общ фосфор и ортофосфати превишават нормите за добро състояние и отговарят на умерено.

При анализа на специфичните замърсители не е констатирано отклонение от СКОС за добро състояние.

В поречие на р. Дунав попадат и две водни тела - категория езеро – езерото Сребърна и язовир Антимово.

✓ *Езеро Сребърна, ВТ с код BG1DU000L1003, код на МП BG1DU00992MS011.*

Данните от мониторинга на физикохимичните показатели, извършен през 2024г., показват стойности над СК по показател БПК5, на което се дължи умереното състояние. Не са установени превишени стойности на специфичните замърсители.

Приоритетните вещества, определящи химичното състояние на водното тяло, не показват отклонение от стандартите за качество.

✓ *Язовир Антимово, ВТ с код BG1DU000L1002, код на МП BG1DJ00000MS011*

Данните от мониторинга на физикохимичните показатели, извършен през 2024г., показват стойности над СК по показател БПК5, на което се дължи умереното състояние. При специфичните показатели се наблюдава отклонение от СК по показател алуминий.

Приоритетните вещества, определящи химичното състояние на водното тяло, не показват отклонение от стандартите за качество.

Поречие Реки Западно от река Огоста

Реките, които са разположени на запад от река Огоста са следните:

✓ *Река Тимок, водно тяло BG1WO100R001*

✓ *Река Тополовец - водно тяло BG1WO200R004 и яз. Кулата - водно тяло BG1WO200L1003*

✓ *Река Войнишка - водно тяло BG1WO300R1007 и яз. Полетковци на р. Войнишка- водно тяло BG1WO300L1006*

✓ *Река Видбол- водно тяло BG1WO300R1008 и ПВ "Бяла вода" на р. Видбол, водно тяло BG1WO300R1108*

✓ *Река Арчар- водно тяло BG1WO400R1009*

✓ *Река Скомя – водно тяло BG1WO500R011*

✓ *Река Лом – с водни тела: BG1WO600R015, BG1WO600R1013, BG1WO600R1112, BG1WO600R1612, BG1WO600R1712, BG1WO600R1812, BG1WO600R1912, както и ПВ*

"Стакевска река" на р. Стакевска, РВ "Голяма река" на р. Чупренска, РВ "Голяма река" на р. Краставичка, РВ "р. Горни Лом"

✓ р. Нечинска бара след язовир Христо Смирненски – водно тяло BG1WO600R1014

✓ Река Цибрица – водно тяло BG1WO800R1016

✓ Язовир Расово, язовир Рабиша, язовир Ковачица, язовир Христо Смирненски (на река Лом), язовир Кула, водни тела съответно: BG1WO800L1020, BG1WO300L018, BG1WO800L021, BG1WO600L1014, BG1WO200L1003

В настоящия доклад са анализирани водните тела, в които е извършен мониторинг през 2024г.

Реките, разположени на запад от река Огоста, в голямата си част са от тип R8. Реките не са с голям водосбор и са незначително натоварени, както се има предвид липсата на големи промишлени производства и малкият брой население в тази част на страната.

Особено място при анализа трябва да отделим на река Тимок. Този участък от реката, който е на устието и в река Дунав, и който е граничен с Р Сърбия, е характерен с висока замърсеност с метали. Източникът на замърсяване е извън пределите на Р България.

✓ **Река Тимок, водно тяло BG1WO100R001**

На българска територия дължината на р. Тимок е около 15,5 км, като обхваща долното течение на реката преди вливането и като десен приток в р. Дунав, на северозапад от с. Връв, Видинска област. Река Тимок е трансгранична река и служи за граница между Р България и Р Сърбия.

Река Тимок в българския участък (включително водосборната площ от 132,070 км² откъм десен бряг) е обособена във водно тяло с код BG1WO100R001 и географско описание „р. Тимок от Брегово до устие“. Качественото състояние на водното тяло се наблюдава в програмата за оперативен мониторинг, посредством един пункт с код BG1WO00014MS140 и име на пункта „р. Тимок при гр. Брегово“. В оценявания период са заложили за изпитване физикохимични показатели, специфични замърсители и голям брой приоритетни вещества.

В оценявания период резултатите по анализирания физикохимични показатели показва запазване на добро състояние на водите, в сравнение с оценката от предходен период. Изчислените средногодишни стойности за показателите отговарят на добро състояние на водите.

Оценката на резултатите по останалите ФХЕК показва добро и отлично състояние на водите на р. Тимок, съпоставени с граничните стойности за съответния равнинен тип реки.

При анализа на получените резултати от изследване на специфични замърсители в пункта се наблюдава:

В две от пробонабиранията през 2024г. са измерени концентрации на алуминий-разтворен, превишаващи средногодишната стойност за периода.

За металите: Манган, Мед, Цинк и Алуминий са измервани концентрации над СКОС за добро състояние и в предходни оценявани периоди.

Направената оценка на резултатите от изпитваните приоритетни вещества, определящи химичното състояние, показва, че не се установяват отклонения от СКОС.

Изготвената актуализирана оценка на повърхностно водно тяло BG1WO100R001 в ПУРБ 2022-2027 г. е умерено екологично състояние, с отклонение по показатели: биологични елементи за качество - ФБ, МЗБ и специфични замърсители - Al, Mn, Zn, Cu и недостигащо добро химично състояние – показатели с превишение на СКОС: Кадмий във вода и в биота: Бромирани дифенилетири и Живак. В периода на действие на ПУРБ 2016-

2021 г. е настъпило подобрене в екологичното състояние на водното тяло: от много лошо в умерено. Без промяна е химичното състояние – остава непостигащо добро.

В заключение на казаното, може да се обобщи, че водите на р. Тимок в българския участък са замърсени с тежки и други метали като никел, кадмий, мед, цинк, манган и алуминий. Минно – добивната дейност е един от основните източници на замърсяване на повърхностните води с тежки метали, каквито са трайно установени във водите на р. Тимок. Замърсяването е извън територията на Р България, предвид факта че на българска територия в този район няма източници на химично замърсяване. Предположението ни е, че източник на замърсяване е флотациона фабрика в Р Сърбия, тъй като от българска страна липсва източник на натоварване.

✓ ***р. Тополовец след язовир Кула до устие, вкл. притоци - р. Делейнска и р. Рабровска с Полянска - водно тяло с код BG1WO200R004***

Екологичното и химично състояние на водното тяло се наблюдава в мониторингов пункт с код BG1WO00211MS120 и име р. Тополовец преди вливане в р. Дунав, преди гр.Видин.

Водното тяло обхваща целия водосбор на р. Тополовец (след яз. Кула), заедно с нейните по-големи притоци: Рабровска и Делейнска река.

Оценката на резултатите от изпитване на ФХЕК във водното тяло показва, че през първо и второ тримесечие са измерени концентрации за азот нитратен, превишаващи горната граница за добро състояние, когато се отчита и повишена електропроводимост на водите в пункта. В края на периода се наблюдава възходяща тенденция на получените стойности по азот нитратен и намаляване на електропроводимостта до стойности за добро и отлично състояние. Промяната в електропроводимостта на водата и наличието на биогенния елемент азот регистрират инцидентно натоварване на водите на р. Тополовец при пункта в средата на годината, водещо до отклонение от добро състояние. Стойностите от изпитване по останалите физикохимични елементи за качество са в границите на добро и отлично състояние.

От анализът на данните за специфичните замърсители в оценявания период се установява, че са измерени стойности за съдържание на разтворената форма на метала цинк над СГС-СКОС. След прилагане на МБЛ, изчислената локална бионалична фракция на метала превишава СКОС бионаличен за елемента. Не се отчитат други несъответствия с изискванията на СКОС за добро състояние на повърхностните води.

Оценката на получените резултати от анализ на заложените в програмата приоритетни вещества, не показва превишения над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло в разглеждания период се оценява като добро.

✓ ***Река Скомля – водно тяло BG1WO500R011***

Наблюдава се с един мониторингов пункт с код BG1WO00521MS060 и име р. Скомля след с. Септемврийци.

След анализа на резултатите по физикохимични елементи за качество, за водното водното тяло може да се отбележи, че:

- По показатели: азот нитратен, азот амониев, разтворен кислород, общ фосфор и ортофосфати, се запазва отличното състояние на водите;
- При водното тяло настъпва подобрене в състоянието по показател БПК₅. Отчетената Биохимична потребност от кислород при анализиране на взетите проби показва трайно понижение на концентрациите, като в края на оценявания период са измерени стойности отговарящи на отлично състояние на водите;

- В края на разглеждания период измерванията на параметъра електропроводимост показват превишение на СК за добро състояние. В сравнение с предходни оценявани периоди, изчислената средногодишна стойност за показател електропроводимост продължава да е над нормите за добро състояние за съответния равнинен тип реки и съответства на умерено състояние.

Отклонението от нормите по показател електропроводимост е индикатор за промяна във водната екосистема и може да насочи вниманието към замърсяване. Във водосбора на водното тяло няма действащи производствени предприятия. Попадат населени места, без изградена канализационна система за отпадъчни води и обработваеми земеделски площи.

При анализа на специфичните замърсители се установяват превишения на СКОС на показател цинк, дори и след преизчисляване на бионаличната концентрация.

Анализът на резултатите на приоритетните вещества показва добро химично състояние на водното тяло.

✓ **р. Нечинска бара след язовир Христо Смирненски – водно тяло с код код BG1WO600R1014, с пункт за наблюдение р. Нечинска бара преди вливане в р. Лом/моста с. Крива бара с код на мониторингов пункт BG1WO01621MS110.**

В оценявания период водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. От направените анализи и оценка, състоянието на тялото е както следва:

Анализа по физикохимичните показатели за качество на водите на реката отговарят на изискванията за добро и отлично състояние, с изключение на показател БПК₅, при който въпреки наблюдаваната низходяща тенденция на измерени стойности, изчислената средногодишна концентрация за показателя превишава нормите за добро състояние и отговаря на изискванията за умерено състояние.

По-голяма част от анализирания физикохимични елементи за качество: разтворен кислород, електропроводимост, азот амониев, азот нитритен, общ фосфор и ортофосфати, показват отлично състояние на водите. На добро се оценява наличието на азот нитратен, общ азот и активна реакция рН на водите в пункта на водното тяло.

От направената оценка на резултатите от анализа на специфичните замърсители се установява:

- Отчитат се двукратно измерени концентрации за елемента желязо над СКОС за добро състояние, но средногодишната концентрация не превишава СГС-СКОС;

- Изчислената средногодишна концентрация за химичния елемент цинк превишава СГС-СКОС за добро състояние. След прилагане на „МБЛ“ изчислената стойност за показателя отговаря на умерено състояние

Общата оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители е за умерено състояние на водите във водното тяло.

Анализа на приоритетни вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло за разглеждания период е добро.

✓ **Река Цибрица – водно тяло BG1WO800R1016 с географско описание р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър**

Водосборната площ на водното тяло от 814,838 км² и обхваща цялото поречие на р. Цибрица от извор до устие, включително множество притоци. В мониторинговата програма пункта за наблюдение е с код BG1WO00811MS010 и наименование р. Цибрица при с. Долни Цибър, разположен преди устие на р. Цибрица в р. Дунав.

От анализа на данните по физикохимични показатели в оценявания период е видно, че водите на реката запазват умерено състояние по показатели азот нитратен и общ азот. Оценката показва, че:

- всички измерени концентрации за съдържание на общ азот във водите на р. Цибрица са над стандарта за добро състояние;
- в началото и в края на периода са измерени концентрации на азот нитратен във водите в пункта над СКОС за съответния речен тип.

Пунктът е разположен извън населено място, и отчита натиска основно от земеделски източници. Голям процент от водосбора на водното тяло е заето с обработваеми земи, което е вероятна причина за установените азотни превишения. По останалите физикохимични елементи за качество, водите на р. Цибрица отговарят на изискванията за добро и отлично състояние.

По изпитаните специфични замърсители превишения на СКОС за добро състояние не се отчитат.

Няма измерени превишения на СКОС за добро състояние по анализирания приоритетни вещества. На база получените резултати от изпитване в оценявания период, химичното състояние на водното тяло се оценява като добро.

✓ **Речните водохващания: РВ "Бяла вода" на р. Видбол, РВ "Стакевска река" на р. Стакевска – ВТ BG1WO600R1212, РВ "Голяма река" на р. Чупренска – ВТ BG1WO600R1312, РВ "Голяма река" на р. Краставичка – ВТ BG1WO600R1412, РВ "р. Горни Лом" – ВТ BG1WO600R1512 са предназначени за питейно-битово водоснабдяване /ПБВ/. Разположени са в Зона за защита на водите /ЗЗВ/, предназначени за ПБВ.**

Въз основа на резултатите може да се направи извода, че същите отговарят на изискванията за добро/отлично състояние по отношение на физикохимичните елементи за качество, специфичните замърсители и на добро химично състояние. Ползвайки подхода на групирането, всички РВ в поречие на реките западно от Огоста се оценяват в добро екологично и добро химично състояние.

Посочените речни водохващания според последно изготвената оценка са категоризирани с категория А2, съгласно Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

✓ **яз. Рабиша - водно тяло BG1WO300L018**

Водното тяло е планирано за мониторинг в периода в пункт с код BG1WO03496MS031 и име „яз. Рабиша на река Видбол“.

Анализа на получените резултати от изпитване на повърхностни води от яз. Рабиша по ФХЕК показват, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4.

Превишения над нормите за добро състояние се отчитат при показатели общ фосфор и БПК₅, при които в оценявания период се наблюдава възходяща тенденция в измерените концентрации и изчислената средногодишна концентрация е над нормата за добро състояние. По останалите физикохимични показатели водите на яз. Рабиша се оценяват в добро и отлично състояние.

При анализа на специфичните замърсители по показател цинк/разтворен се наблюдава еднократно измерена висока концентрация над изискванията на СКОС за добро състояние. Изчислената средногодишна концентрация от измерените стойности на елемента в повърхностните води не превишава СГС-СКОС по Наредба Н-4.

При обработка на резултатите се отчита превишение по показател цианиди. Изчислената средногодишна концентрация е над ГО на метода, но използвания лабораторен метод в оценявания период не отговаря на разпоредбите на чл. 84 от Наредба 1/11.04.2011г. за мониторинг на водите и изискванията на Директива 2009/90/ЕО. По специфични замърсители водното тяло се оценява в добро състояние.

При анализа на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро.

✓ **Язовир Расово BG1WO800L1020**

В оценявания периода водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт с код BG1WO00814MS071 и географско описание „яз. Расово - на стената“.

От направената оценка за състоянието на водното тяло се установява:

При анализ на данните по физикохимичните показатели за качество, водите на язовира отговарят на изискванията за умерено състояние.

В оценявания период превишения на нормите за добро състояние по Наредба Н-4, на база изчислени средногодишни концентрации, се отчитат при показателите:

- БПК5 – през оценявания период многократно са измерени концентрации над нормите за добро състояние;

- При показатели общ фосфор и общ азот са измерени няколко пъти стойности над нормите за добро състояние. Тенденцията в последно измерените стойности е за по-ниски концентрации на елементите във повърхностните води на водното тяло.

- Превишения на нормите за добро състояние се отчита и за физикохимичния показател азот нитратен.

На добро състояние се оценяват водите във водното тяло по показатели: активна реакция рН, електропроводимост, азот амониев, азот нитритен и ортофосфати.

От анализа на специфичните замърсители е видно:

- Еднократно измерена висока концентрация за елемента желязо превишава СГС-СКОС за добро състояние. След прилагане на „Методология за начина на ползване на определените фонове концентрации при оценка на екологичното и химично състояние на повърхностни водни тела“ изчислената стойност за показателя отговаря на добро състояние

Общата оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители е за умерен екологичен потенциал на водите във водното тяло.

Анализът на приоритетните вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото на водното тяло е добро.

ПОРЕЧИЕ НА Р. ОГОСТА

При изготвянето на оценките е взето предвид, че за поречието на р. Огоста е определена фонове концентрация за СКОС за показател арсен.

Предполага се, че причина за високите концентрации на арсен не са само миналите рудодобивни и преработвателни промишлени дейности в района, но се дължи и на естественото фонове съдържание на арсен в района. Основна причина за наднормените стойности на арсен в терасата на река Огоста са резултат от многогодишна естествена ерозия на арсен-съдържащите скали в района.

✓ ***р. Огоста след язовир Огоста до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци, водно тяло BG1OG307R1213;***

ВТ се наблюдава в два пункта: *р. Огоста след яз. Огоста* с код BG1OG00733MS150 и *р. Огоста, след гр. Монтана* с код BG1OG00731MS140.

В оценявания период ВТ е планирано за мониторинг по физикохимични показатели и специфични замърсители в двата пункта.

От извършеният анализ на изследваните физикохимични показатели за периода е видно, че водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние.

Мониторинговият пункт *р. Огоста, след гр. Монтана* е разположен след урбанизираната територия на гр. Монтана. Наличните резултати от изпитване показват, че изчислените средногодишни концентрации по всички физикохимични елементи за качество са в границите на отлично и добро състояние на водите.

При специфичните замърсители единствено се установяват превишения на СКОС за добро състояние по показател Арсен, като се забелязва низходяща тенденция на измерените концентрации във водите на р. Огоста. След прилагане на определената актуализирана фоновая стойност за химичния елемент арсен за поречието на р. Огоста, изчислената средногодишна концентрация на метала превишава изискванията на СГС-СКОС за добро състояние. Измерени са стойности на разтворената форма на мед и цинк, които след прилагане на МБЛ за изчисляване на бионаличната фракция на метала, съобразено с фоновата стойност за поречието, превишават СКОС. Не се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние за други показатели.

Анализът на приоритетните вещества не показва отклонение от нормите за добро състояние.

✓ ***р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод, водно тяло BG1OG307R1313***

Водното тяло географски е разположено по течението на река Огоста, непосредствено след вливане на ляв приток р. Ботуня (водно тяло BG1OG600R1018). Екологичното му състояние се наблюдава в пункт *р. Огоста, при Кобиляк* с код BG1OG00051MS080.

От оценката на обработените данни от изпитване е видно, че водното тяло запазва състоянието си в сравнение с предходни периоди и отговаря на изискванията за добро състояние. При показател азот нитратен при първото пробонабиране (януари месец) в оценявания период е измерена концентрация над нормите за добро състояние, но при останалите пробонабирания съдържанието на биогенния елемент със стойности, отговарящи на отлично и добро състояние. Изчислената СГС за показателя отговаря на нормата за добро състояние. С изключение на физикохимичните елементи в добро състояние: БПК₅, общ азот, общ фосфор, ортофосфати, азот нитратен и активна реакция рН, останали елементи за качество са в отлично състояние.

От анализа на специфичните замърсители се установява, че се запазва тенденцията при измерени концентрации над изискванията за добро състояние по показател арсен. Въпреки низходящата тенденция на получените резултати в края на оценявания период, изчислената средногодишна стойност е над СКОС по Наредба № Н-4.

От анализирания през 2024г. приоритетни вещества не се установяват отклонения от доброто състояние.

✓ ***р. Огоста от вливане на р. Скът при Сараево до устие-водно тяло BG1OG100R014***

Географското разположение на водното тяло е при устието на река Огоста в река Дунав, след вливане на десния приток р. Скът в землището на с. Сараево. Качеството на водата в СМБТ в оценявания период е наблюдавано по физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт *р. Огоста, устие преди р. Дунав, гр. Оряхово с код BG1OG00001MS010*.

Мониторинговите данни показват, че водното тяло запазва доброто състояние по физикохимични елементи за качество, в сравнение с оценката в предходен период. Водите на р. Огоста при устие се характеризират с отлични стойности на кислородния баланс и електропроводимостта на водата в пункта. По останалите елементи за качество измерените концентрации отговарят на отлично и добро състояние.

Получените резултати от изпитаните специфични замърсители показват превишение на нормите за добро състояние по показател арсен. След прилагане на определената актуализирана фоновая стойност за химичния елемент за поречието на р. Огоста, изчислената средногодишна концентрация на метала превишава изискванията на СГС-СКОС. Измерени са стойности на разтворената форма на цинк, които след прилагане на Метода на биотичните лиганди (МБЛ) за изчисляване на бионаличната концентрация на метала, съобразено с фоновата стойност за поречието, превишават СКОС. Не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние за други показатели.

От групата на приоритетните вещества се констатира концентрации над СКОС по показател флуорантен. Химичното състояние отговаря на непостигащо добро.

✓ ***р. Дългоделска Огоста, с код на водното тяло BG1OG789R1301***

Река Дългоделска Огоста е десен приток на р. Огоста, вливаща се в основното течение, след урбанизацията на с. Гаврил Геново. Водосборната площ на водното тяло е 252,685 км².

В програмата за оперативен мониторинг в периода, състоянието на повърхностното водно тяло е наблюдавано по физикохимични елементи за качество, специфични замърсители и приоритетни вещества посредством пункт с име: р. Дългоделска Огоста, с. Гаврил Геново и код BG1OG02811MS1090.

Според анализа на физикохимичните показатели водното тяло отговаря на умерено състояние. Измерена е концентрация на показател ортофосфати с превишение около три пъти над нормата за добро състояние.

От анализа на специфичните замърсители водното тяло се оценява в добро състояние.

На база резултатите от измерените в периода концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

В ПУРБ 2022-2027 г., водно тяло е оценено в умерено екологично състояние (с отклонение по показател As) и добро химично състояние. От направеният анализ може да се обобщи, че в периода на действие на ПУРБ 2016-2021 г., водното тяло запазва умереното си екологично състояние, а при химичното състояние е настъпила промяна – от неизвестно в добро.

ВОДОСБОР НА РЕКА СКЪТ

Река Скът извира от местността Речка, северно от Маняшки връх - най-високата точка на планинския рид Веслец, като във водосбора си събира води от предпланинските възвишения в района на селата Горно Пещене, Тишевица, Цаконица и др. Характерното за тях е, че северните им склонове са незалесени и спускащите се надолу малки рекички имат пороен характер. Всички тези рекички се събират под общото име р. Скът.

✓ *р. Скът от вливане на р. Бързина до вливане в р. Огоста при Сараево, водно тяло BG1OG200R1113*

В съответствие с географското местоположение на водното тяло, пункта е разположен в долното течение, преди вливането на р. Скът в р. Огоста.

Водното тяло е планирано за мониторинг в оценявания период в пункт с код BG1OG00211MS020 и име *р. Скът след гр. Мизия*, разположен след урбанизираната територия на населеното място.

Мониторинговите данни в оценявания период показват, че водното тяло запазва умерено състояние по физикохимични показатели, в сравнение с оценката от предходен период. Превишения на нормите за добро състояние се отчита при елементите: азот нитратен, общ азот и ортофосфати. Изчислените средногодишни стойности за останалите физикохимични елементи за качество отговарят на отлично и добро състояние.

Може да се отбележи, че разтворения кислород в пункта на р. Скът, запазва отличното състояние на водите. Измерените концентрации на азот амониев също показват добро състояние.

В оценявания период са отчетени стойности за разтворената форма на метала цинк над СКОС за добро състояние. След прилагане на Метода на МБЛ за изчисляване на бионаличната концентрация на метала, съобразено с фоновата стойност за поречието, изчислената бионалична концентрация превишава СКОС. Не се установяват отклонения от СКОС за добро състояние на водите по останалите изпитани специфични замърсители и вещества.

От анализираните приоритетни вещества, определящи химичното състояние на ВТ не се установяват наднормени концентрации. Химичното състояние е добро.

✓ *р. Бързина от извор до вливане в р. Скът при Липница, водно тяло BG1OG200R1011*

В оценяваният период водното тяло е наблюдавано по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт с код BG1OG22111MS040 и име *р. Бързина, след яз. Бързина преди вливане в р. Скът*.

Анализът на резултатите по ФХЕК, показва че водното тяло отговаря на изискванията за умерено екологично състояние, спрямо нормите за речния тип в Приложение № 6 на Наредба Н-4.

Умереното състояние по физикохимични показатели се определя от измерените наднормени концентрации на общ фосфор и ортофосфати. Изчислените средногодишни стойности превишават нормите за добро състояние по Наредба Н-4. От направената оценка на останалите физикохимични показатели е видно, че повърхностните води на р. Бързина в пункта отговарят на добро и отлично състояние.

При направения анализ на резултатите от изпитване на специфични замърсители се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние на разтворения елемент алуминий във водите в пункта на р. Бързина. По специфични замърсители водното тяло се оценява в умерено състояние.

Анализът на данните от изпитване на приоритетни вещества, в представителния пункт за водното тяло, отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние при три измервания на флуорантен. Химичното състояние на тялото е оценено като непостигащо добро.

РЕКА РИБЕНЕ

✓ *р. Рибене след вливане на приток при Лесура до вливане в р. Огоста при Бели брод, водно тяло BG1OG400R1019*

Водното тяло е планирано за анализ в оценявания период по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт *р. Рибине при с. Фурен с код BG1OG00041MS070*.

От анализа на данните от изпитване по ФХЕК за периода водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние съгласно изискванията на Наредба Н-4, поради отчетени концентрации над нормите за добро състояние за показатели БПК₅, електропроводимост, общ азот и азот нитратен. За състоянието на водното тяло по показатели БПК₅ и електропроводимост може да се отбележи, че въпреки низходящата тенденция при измерени стойности в оценявания период, последно получените резултати са над границата за добро състояние и изчислените средногодишни концентрации съответстват на умерено състояние. По показатели азот нитратен и общ азот водното тяло запазва умерено състояние.

По физикохимични показатели – разтворен кислород, азот амониев, азот нитритен, общ фосфор и ортофосфати, водното тяло в пункта се оценява в добро състояние.

За отчетния период не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СГС-СКОС за добро състояние по специфични замърсители във взетите проби повърхностни води в пункта.

Общата оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители е за умерено състояние на водното тяло, с превишения на БПК₅, електропроводимост, общ азот и азот нитратен.

От анализа на резултатите на изпитваните приоритетни вещества в оценявания период се определя, че химичното състояние на водното тяло е добро.

ЯЗОВИРИ

✓ *язовир Среchenска бара, водно тяло BG1OG700L1016*

Водното тяло язовир Среchenска бара е разположено в Зона за защита на водите /ЗЗВ/, предназначени за ПБВ. Съгласно *Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване*. През 2024 година водите в язовира са мониторингирани във връзка с изпълнение изискванията на Наредба № 12 и е включен в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В оценявания период язовира е категоризиран с категория А2 с отклонения от нормите по микробиологични показатели.

✓ *язовир Дъбника, водно тяло с код BG1OG600L1015 с се наблюдава в пункт с код BG1OG00626MS051 и име яз. Дъбника – на стената.*

Пунктът е включен в националната програма за мониторинг 2024 г.

От анализа по физикохимичните показатели е видно, че водите на язовира отговарят на изискванията за умерено състояние спрямо Наредба Н-4. По физикохимични показатели разтворен кислород, БПК₅, азот амониев и общ водното тяло е в умерено състояние. На нормите за отлично и добро състояние отговарят останалите анализирани физикохимични показатели.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

По ФХЕК и специфични замърсители водното тяло се оценява в добър екологичен потенциал.

Анализа на приоритетни вещества не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е добро.

РЕКИ ПОПАДАЩИ КЪМ ВОДОСБОРА НА ДЕСНИ ПРИТОЦИ НА РЕКА ОГОСТА

ПОРЕЧИЕ РЕКА БОТУНЯ

✓ *р. Ботуня над гр. Вършец (кв. Заножене), водно тяло с код BG1OG600R1106*

Водното тяло е планирано за анализ по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в мониторингов пункт *р. Ботуня, над гр. Вършец*, с код BG1OG00699MS120.

Съгласно анализа на натрупаните резултати от изпитване по физикохимични показатели в разглеждания период се установява:

- в две от планираните четири пробовземания са отчетени концентрации за наличието на общ азот във водите в пункта, над СК за добро състояние. Въпреки низходящата тенденция на получените данни в края на периода, изчислената средногодишна стойност превишава СК за добро състояние на съответния планински речен тип;
- в края на наблюдавания период са отчетени концентрации за наличието на общ фосфор и ортофосфати във водите в пункта, над СК за добро състояние.

Измерените стойности за останалите физикохимични показатели са в нормите за отлично състояние и добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени стойности над СГС-СКОС.

Анализът на данните от изпитване на приоритетни вещества в представителния пункт за водното тяло не отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

✓ *р. Ботуня от вливане на р. Въртешиница при Криводол до вливане в р. Огоста при Бойчиновци, водно тяло BG1OG600R1018.*

Водното тяло е разположено в долното течение на р. Ботуня, преди вливането и в р. Огоста и обхваща водосборна площ от 113,989 км².

Водното тяло е планирано за мониторинг през периода по физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт с код BG1OG00611MS090 и име *р. Ботуня при с. Охрид преди вливане в р. Огоста*.

От анализа на ФХЕК в пункта се установява превишение на СКОС за добро състояние по показател БПК₅. В три от четири измервания се констатира превишение на нормите за добро състояние. Изчислената средногодишна концентрация на показателя в оценявания период отговаря на умерено състояние на повърхностните води.

Може да се отбележи, че измерените стойности на отделните показатели на биогенните елементи азот и фосфор се движат в нормите на СК за добро и отлично състояние. Електропроводимостта и разтворения кислород в пункта показват отлично състояние на повърхностните води на р. Ботуня.

При оценка на получените резултати по анализирания специфични замърсители се наблюдава:

- получените концентрации за съдържание на елемента мед-разтворен във водите на р. Ботуня превишават СКОС, но след прилагане на МБЛ, изчислената локална бионалична фракция за метала отговаря на добро състояние;
- изчислената средногодишна стойност за съдържание на разтворената форма на метала цинк във водите в пункта превишава СКОС за елемента. След прилагане на модела МБЛ, изчислената локална бионалична фракция на метала и след съобразяване с локалната фоновата концентрация на цинк за поречието, не превишава СКОС бионаличен за специфичния замърсител.

Цялостната оценка за водно тяло BG1OG600R1018 в ПУРБ 2022-2027 г. е за добро екологично състояние и непостигащо добро химично състояние (с превишение на СКОС в биота по: Бромирани дифенилетири и Живак). В сравнение с оценката в ПУРБ 2016-2021 г. за умерено екологично и добро химично състояние се отчита подобрение на екологичното състояние. Понижаването на оценката на химичното състояние не следва да се разглежда като влошаване предвид, че веществата причина за това състояние се анализират за първи път

✓ р. Ботуня от Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна, водно тяло BG1OG600R1006.

Водното тяло е планирано за анализ през периода по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества в пункт с код BG1OG00265MS1080 и име р. Ботуня след с. Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна.

Данните от анализа на ФХЕК показват че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние съгласно Наредба Н-4.

На добро и отлично се оценява водното тяло по показатели: активна реакция рН, азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, електропроводимост и разтворен кислород. За показатели БПК₅, общ азот, общ фосфор и ортофосфати се отчитат наднормени концентрации.

От обработката на резултатите на изпитаните специфични замърсители е видно, че водното тяло се оценява в добро състояние.

Общата оценка по физико-химични показатели и специфични замърсители е за умерено състояние на водното тяло.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, към 2024 г. водното тяло е оценено в добро химично състояние.

РЕКА БЪРЗИЯ И РЕКА ЗЛАТИЦА

Общото между записаните по-горе реки/водни тела е, че всяка река от извор до вливането и в яз. Огоста е обособена като самостоятелно водно тяло. Оценката по водни тела/реки е следната:

✓ р. Бързия от Бързия до яз. Огоста, вкл. притоците – р. Врежица и р. Берковска от РВ при Берковица, с код на водното тяло BG1OG700R1003

Водното тяло е включено в програма за оперативен мониторинг през 2024 г. за изпитване на физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт с име р. Бързия след с. Боровци и код BG1OG07419MS180.

При анализ на получените резултати за биогенните показатели общ азот, общ фосфор и ортофосфати може да се отбележи, че в края на оценявания период се наблюдава възходяща тенденция на съдържанието на измерените концентрации във водите в пункта на р. Бързия. Изчислените средногодишни стойности по показателите се движат над нормите за добро състояние.

По всички останали физикохимични елементи за качество, водното тяло запазва отлично и добро състояние на измерените концентрации, в сравнение с предходен оценяван период.

При обработка на получените резултати от анализирания специфични замърсители се наблюдава еднократно измерена през януари 2024 г. висока концентрация, над изискванията на СКОС за добро състояние за разтворената форма на елемента алуминий. Средногодишна стойност за алуминий в периода, не превишава СКОС за добро състояние. По останалите специфични замърсители не са измерени концентрации, превишаващи нормите за добро състояние.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества в оценявания период, водното тяло е в добро химично състояние.

Изготвената оценка за ПУРБ 2022-2027 г., повърхностно водно тяло BG1OG700R1003 е в добро екологично и добро химично състояние.

Речни водохващания /РВ/, предназначени за питейно-битово водоснабдяване /ПБВ/

✓ РВ "Крушечка бара"; РВ "Старата река"; РВ "Релков дол"; РВ "Драгиева бара"; РВ "Орлощица 1"; РВ "Орлощица 2"; р. Ботуня до Вършец, с код на водното тяло BG1OG600R1106.

✓ РВ "Чегорила"; р. Черна до Горно Озирово, с код на водното тяло BG1OG600R1206.

✓ РВ "Пръшковица"; РВ "Гаванищица"; РВ "Садина бара"; РВ "Ширине" на реките Бързия, Рибна бара, Голяма Садина бара и Малка Садина бара, с код на водното тяло BG1OG700R1103.

✓ РВ "Шабовица"; РВ "Бели ефенди"; РВ "Голяма река"; РВ "Къса река", с код на водното тяло BG1OG700R1203.

✓ РВ "Лекия" - р. Превалска Огоста до вливане в р. Огоста при Белимел, с код на водното тяло BG1OG789R1101.

✓ РВ "Щавляка" и РВ "Козарице" - р. Огоста от извор до Чипровци, с код на водното тяло BG1OG789R1201.

Речните водохващания се оценяват по метода на групирането, както при ПУРБ 2022-2027 г., така и за периода 2024 година. Посочените речни водохващания са предназначени за ПБВ. В последно изготвената категоризация към 2024 г., водните тела са категоризирани с категория А2 съгласно Наредба № 12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ

Мониторинг е проведен във всички пунктове на реки, с изключение на два – р. Тополовец след с. Акациево (с код BG1WO00123MS1210) и р. Скомля преди с. Септемврийци (с код BG1WO01521MS040), които са били полупресъхнали и не е било възможно да се събере представителна проба за целите на хидробиологичният мониторинг. В

останалите реки са пробонабрани и анализирани биологичните елементи за качество (БЕК) макрозообентос, макрофити, фитобентос и риби.

Анализа на резултатите показва, че по БЕК макрозообентос от 7 анализирани пункта (р. Ботуня, при с. Охрид преди вливане в Огоста не е бил планиран за макрозообентос през 2024 г.) в един от тях резултатите отговарят на отлично състояние, в три – добро и в три – умерено състояние. При БЕК макрофити от 5 анализирани пункта в нито един не е установено отлично състояние, в четири пункта – добро, в един – умерено състояние. При БЕК фитобентос от 6 анализирани пункта в нито един не е установено отлично състояние, в три – добро, в два – умерено състояние, а един пункт е пробонабран, но не е имало достатъчен брой валви за изчисляването на съответния индекс. Относно БЕК риби за 2024 г. в програмата за мониторинг е бил включен един пункт, както следва:

➤ р. Арчар при с. Арчар (с код на пункт BG1WO00413MS070), попадащ във водно тяло с код BG1WO400R1009. Според получените резултати пункта отговаря на изискванията за добро състояние.

При сравнение на резултатите от 2024 г. с тези за 2022 г. и 2023 г. се установява, че голяма част от направените оценки съвпадат. Наблюдават се следните различия:

➤ При оценките по БЕК макрозообентос се наблюдава разлика в резултатите при два пункта. В пункта при *р. Арчар при с. Арчар* – от отлично (2022-2023 г.) към добро състояние (2024 г.), а при *р. Ботуня над гр. Вършец /кв. Заножене/* се наблюдава обратното – от добро (2022 г.) към отлично състояние (2024 г.). И в двата случая състоянието на БЕК макрозообентос показва задоволителни резултати и не може да се каже, че има влошаване или подобряване на състоянието.

➤ При оценките по БЕК макрофити се наблюдава разлика в два пункта само в поречието Реки западно от Огоста. В пункта при *р. Тимок при гр. Брегово* се наблюдава леко влошаване на състоянието – от добро през 2023 г. към умерено през 2024 г. В другият пункт при *р. Арчар при с. Арчар* се наблюдава обратната тенденция – от умерено през 2023 г. към добро състояние.

➤ При оценките по БЕК фитобентос се наблюдава разлика в два пункта, също само в поречието Реки западно от Огоста, както и при макрофитите. В един от пунктовете (*р. Арчар при с. Арчар*) се наблюдава известно влошаване на състоянието от добро през 2023 г. към умерено през 2024 г., докато в другия пункт (*р. Тимок при гр. Брегово*) се наблюдава подобряване на състоянието от умерено през 2022 г. към добро през 2024 г.

При оценката на ниво водно тяло някои от тези различия не се наблюдават, тъй като крайната оценка е според БЕК, който е в най-лошо състояние. Ако вземем например двата описани по-горе пункта с различия по макрофити и фитобентос (*р. Тимок при гр. Брегово* и *р. Арчар при с. Арчар*), в крайната оценка на ниво водно тяло през 2023 и 2024 г. не се наблюдава разлика. Оценката и на двете водни тела през тези две години е умерено състояние. В тази връзка понякога може да има различия на ниво оценка на отделните БЕК, без да се наблюдава такава при оценката на ниво водно тяло.

Във връзка с гореизложеното може да се заключи, че не се наблюдават пунктове, които да попадат в категориите на лошо и много лошо състояние. Състоянието на БЕК в отделните пунктове не се е променило съществено в последните години, с няколко изключения, описани по-горе. Промените могат да се дължат на различни причини, като не е задължително те да са с антропогенен характер. Промените в климатичните условия също оказват влияние върху флората и фауната в реките.

ПОРЕЧИЕ ИСКЪР

Река Искър е най-дългата река в България – 368 км, тече от юг на север и се влива като десен приток на р. Дунав. Има 25 притока. Образува се от реките Бели, Черни и Леви Искър. За начало на р. Искър се приема р. Черни Искър. Най - големият приток на р. Искър е р. Малък Искър с дължина 85.5 км. Други значими притоци на р. Искър са р. Лесновска (Стари Искър) - 65 км и р. Златна Панега (50 км).

През 2024 г. е изпълнен мониторинг за оценка на ФХЕК и специфичните замърсители в 7 броя ВТ от основното поречие на р. Искър и притоците р. Малък Искър, р. Лесновка, р. Владайска, р. Бебереш, р. Елешница, р. Блато, р. Макоцевска, р. Рударка, р. Батулийска, р. Какач (Банкенска) и на язовирите Огняново, Искър и Панчарево.

✓ **Водно тяло р. Искър от вливане на р. Батулийска при Реброво до вливане на р. Габровница при Елисейна, вкл. притока р. Трескавец, водно тяло BG1IS135R1326.** През 2024 г. ВТ е наблюдавано посредством два пункта за мониторинг:

- р. Искър при с. Лакатник, с код BG1IS00433MS1040;
- р. Искър след Бов, преди с. Лъкатник, с код BG1IS00435MS1120

Въз основа на резултатите от проведените през 2024 г. изпитвания на физикохимичните елементи на качеството на водите се установяват отклонения от нормативно определените стойности за добро екологично състояние при всички биогенни показатели.

Наблюдава се слаба тенденция към намаляване на концентрациите на биогенни елементи спрямо отчетените стойности в ПУРБ за периода 2022–2027 г. Въпреки тази тенденция, измерените стойности все още надвишават референтните прагове.

По показателя БПК5 е отчетено влошаване на показателя по посока на течението на реката, изразено в нарастване на концентрацията.

Относно специфичните замърсители, са установени отклонения от референтните стойности при съдържанието на манган и алуминий.

✓ **Водно тяло р. Искър от вливане на р. Владайска до вливане на р. Батулийска при Реброво, водно тяло с код BG1IS135R1426,** което се наблюдава с два мониторингови пункта:

- р. Искър при гр. Нови Искър с код BG1IS00039MS120;
- р. Искър след ПСОВ Кубратово с код BG1IS00453MS153;

През 2024 г. са извършени изпитвания и в двата пункта за мониторинг. Анализът на резултатите от изпитване по физикохимичните показатели показва, че водното тяло запазва умерено си състояние от предходните години.

Отклонения от СКОС за добро състояние се констатира при всички биогенни елементи - азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. По високи концентрации на биогенните замърсители се измерват в пункта след ПСОВ Кубратов. В резултатите измерени през 2024 г. се наблюдава тенденция към повишаване на концентрациите. Подобна закономерност се установява и в резултатите на показател БПК5.

От анализа на специфичните замърсители са констатирани отклонения от нормите за добро състояние при показатели алуминий и манган

✓ **Водно тяло р. Искър след язовир Панчарево, до вливане на р. Владайска, водно тяло с код BG1IS135R1726.** През 2024 г. ВТ е наблюдавано с пункт:

- *р. Искър след язовир Панчарево, преди вливане на Перловска /мост за с.Четинци/ с код BG1IS00459MS1270*

Резултатите от проведените през 2024 г. изпитвания на ФХЕК се оценяват в добро състояние. Запазва се състоянието на тази група показатели дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

От групата на специфичните замърсители, изпълнения мониторинг показва отклонения от СКОС за елемента алуминий. Наднормени концентрации на алуминий са констатирани и в предходни периоди, като оценката на тенденцията показва повишаване на концентрацията

✓ **Водно тяло р. Искър след водохващане при яз. Кокаляне (бент Пасарел) до язовир Панчарево и притоци - Егуля и Планищица с код BG1IS700R1006.** През 2024 г. е наблюдавано посредством един пункт за мониторинг:

- *р. Искър преди язовир Панчарево, с. Кокаляне с код BG1IS00733MS200*

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК показва добро състояние по всички показатели с изключение на общ фосфор и ортофосфати (като фосфор). В последно измерените концентрации се наблюдава низходяща тенденция и при двата показателя. В сравнение с оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г. се наблюдава влошаване на състоянието на ВТ, т.к. там двата посочени по – горе показателя са оценени в добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители е установено отклонение по показателя алуминий, като се наблюдава тенденция на нарастване на концентрациите

✓ **Водно тяло р. Искър след водохващане при язовир Искър до яз. Кокаляне (бент Пасарел), с код BG1IS700R1206,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р.Искър след яз.Искър мост при с. Долни Пасарел с код BG1IS04777MS1300*

След анализа на резултатите от изпитванията на физикохимичните показатели и специфичните замърсители за 2024 г. се установява, че водите на реката отговарят на изискванията за добро състояние.

Констатиран са единични отклонения от СК по показателите алуминий и цинк, но те не оказват съществено влияние върху общата оценка на състоянието на водното тяло.

За показателя мед е използван МБЛ – преизчислените концентрации не превишават нормативно установените стойности, като по този показател също се отчита съответствие с изискванията за добро състояние.

ЯЗОВИРИ ОПРЕДЕЛЕНИ КАТО САМОСТОЯТЕЛНИ ВТ, КОИТО ПОПАДАТ В ОСНОВНОТО ПОРЕЧИЕ НА Р. ИСКЪР

✓ **Водно тяло яз. Искър с код BG1IS700L1005.** През 2024 г. водното тяло е наблюдавано в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води. За целите на този мониторинг се използва пункт:

- *Язовир "Искър" с код BG1IS77799MS061*

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК показва добро състояние по всички показатели. ВТ запазва оценката по тази група показатели дадена в ПУРБ 2022 – 2027 г.

При анализа на специфичните замърсители са установени еднократни превишения на нормата за елемента алуминий.

✓ **Язовир Панчарево, с код BG1IS500L1008.** През 2024 г. водното тяло е наблюдавано в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води. За целите на този мониторинг ВТ се наблюдава в пункт:

- *Язовир „Панчарево“ BG1IS05993MS051*

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК показва отклонение от нормите за добро състояние единствено на показател общ фосфор. При сравнението с данните послужили за оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г. се наблюдава тенденция към понижаване на измерените концентрации на всички показатели, като в сегашната оценка общия азот който тогава е бил оценен в умерено състояние се оценява в добро.

От групата на специфичните замърсители се установяват концентрации над СКОС за показатели алуминий и цинк.

ПРИТОЦИ НА РЕКА ИСКЪР

РЕКА МАЛЪК ИСКЪР И ПРИТОЦИТЕ И РЕКА БЕБЕРЕШ И РЕКА ПРАВИШКА ЛАКАВИЦА

✓ **Водно тяло р. Малък Искър до вливане на р. Суха при Етрополе без 6 бр зони питейни обхващащи речни водохващания: Кози дол; Кози дол 1 и 2; Влайковица; Стайков дол; Данчов дол; Черешовица; Драгостин, водно тяло с код BG1IS200R1443,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Малък Искър, преди вливане на р. Суха с код BG1IS00429MS1190*

Резултатите от изпитване на ФХЕК от преведеният през 2024 г. мониторинг показват, че ВТ запазва оценката си от умерено състояние. Наблюдава се запазване на тенденцията към понижаване на концентрациите на показателите. В сравнение с оценките в ПУРБ 2022 – 2027 г. е отчетено подобрение по показател общ фосфор, който тогава е оценен в умерено а сега в добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители са констатирани концентрации над изискванията за добро състояние за елементите мед, манган и алуминий. Запазва се тенденцията за намаляване на концентрациите и при трите елемента.

✓ **Водно тяло р. Малък Искър от вливане на р. Суха при Етрополе до вливане на приток при с. Малък Искър, водно тяло с код BG1IS200R1243,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Малък Искър при с. Лъга с код BG1IS00025MS070*

От анализа на резултатите от изпитване на водите по физикохимични показатели следва, че водното тяло запазва умереното си състояние от предходните години. Концентрации над изискванията за добро състояние се наблюдават при показатели БПК₅, азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. Запазва се тенденцията установена при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г. към трайно понижаване на концентрациите на замърсителите.

От групата на специфичните замърсители са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние за показатели мед и алуминий. Измерените концентрации за мед са преизчислени с МБЛ за установяване на бионаличните концентрации на мед, но и след това показват отклонение от СКОС за добро състояние.

✓ **Водно тяло р. Малък Искър от вливане на приток при с. Малък Искър до вливане на приток при Калугерово, водно тяло с код BG1IS200R1043.** През 2024 г. ВТ е наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Малък Искър при с. Калугерово с код BG1IS00425MS1140*

От анализа на ФХЕК се установи, че ВТ отговаря на добро състояние. Констатира се подобрение в състоянието спрямо оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., където тази група ЕК са били оценени в умерено състояние.

От групата на специфичните замърсители са констатирани концентрации над изискванията за добро състояние за показатели мед и алуминий. Измерените концентрации на мед са преизчислени с МБЛ за установяване на бионаличните концентрации на мед, но и след това показват отклонение от СКОС за добро състояние.

✓ **Водно тяло р. Малък Искър от вливане на приток при Калугерово до вливане на р. Бебреш при Своде, водно тяло с код BG1IS200R1033**, наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Малък Искър при с. Своде, след вливане на р. Бебреш с код BG1IS00021MS060*

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК показва, че ВТ запазва оценката от умерено състояние дадена в ПУРБ 2022-2027 г. Основната причина за тази оценка е отклонението от СКОС по показателя общ азот, въпреки че при него се наблюдава низходяща тенденция в концентрациите, което е индикация за евентуално подобрение в дългосрочен план.

Подобно на други водни тела, разположени в горното течение на р. Малък Искър, и при настоящото ВТ се установяват превишения над СКОС за добро състояние на специфичните замърсители – алуминий и мед.

✓ **Водно тяло приток на р. Малък Искър след РВ "Старата река 1 и 2"; Правец с код BG1IS200R1143**. През 2024 г. ВТ е наблюдавано в програмата за контролен и оперативен мониторинг на води в пункт:

- *р.Правешка Лъкавица, на мост след с. Правешка Лъкавица с код BG1IS00424MS1320*

Анализът на резултатите от изпитване на физикохимичните ЕК показва влошаване на състоянието на ВТ. В ПУРБ 2022 – 2027 г. оценката на тази група показатели е добро, докато настоящата оценка класифицира ВТ в умерено състояние. Констатирани са отклонения от СКОС за добро състояние при показатели – азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати (като фосфор).

Анализът на резултатите от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните показатели не показва отклонения от СКОС за добро състояние на повърхностни води.

✓ **Водно тяло р. Бебреш от вливане на приток при Врачеш до вливане на приток при Новачене, водно тяло с код BG1IS200R1342**, наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Бебреш в с. Скравена (след ниския мост) с код BG1IS04229MS1290*

Измерените през 2024 г. концентрации на ФХЕК отговарят на изискванията за добро състояние. Наблюдава се леко подобрение в състоянието на водното тяло въз основа на резултатите от показателите разтворен кислород и БПК₅, които в ПУРБ 2022 – 2027 г. са били оценени като отговарящи на добро състояние, а според последните данни отговарят на нормите за отлично състояние.

Концентрации над СКОС се установяват единствено при елемента алуминий от групата на специфичните замърсители.

✓ **Водно тяло р. Бебреш от вливане на приток при Новачене, до вливане в р. Малък Искър при Своге, водно тяло с код BG1IS200R1022**, наблюдавано с пункт:

- Мониторингов пункт р.Бебреш, след с. Боженица с код BG1IS04221MS1090

Резултатите от анализа на ФХЕК, проведен през 2024 г., отговарят на умерено състояние на водите. Отклонения от нормата за добро състояние се установяват при всички биогенни показатели. При сравнение с данните, използвани за оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., не се наблюдават съществени изменения в концентрациите на показателите.

По отношение на специфичните замърсители, резултатите също показват сходство с предходната оценка, като се констатира единствено отклонение от СКОС по елемента алуминий. Този елемент е бил с превишени концентрации и при предходната оценка в ПУРБ 2022–2027 г.

✓ **Водно тяло приток на р. Бебреш след РВ "Стубленска"; РВ "Ечемишка" – Стара Калница; РВ "Буканин дол"; РВ "Мечата долина"; Ботевград, с код BG1IS200R1642**. През 2024 г. е наблюдавано в пункт:

- Мониторингов пункт приток на р. Бебреш, след гр. Ботевград, след моста за с. Скравена с код BG1IS04226MS1210

Резултатите от изпитване на ФХЕК, проведено през 2024 г., отговарят на умерено състояние на водите. Отклонения от нормата за добро състояние се установяват при биогенните показатели – азот нитритен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати (като фосфор). Анализът на резултатите показва леко влошаване на състоянието на ВТ спрямо оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г.

В данните за измерените концентрации на специфичните замърсители се констатира стойности над СКОС за добро състояние при елементите манган и алуминий.

✓ **Водно тяло приток на р. Бебреш след РВ "Бистрица", водно тяло с код BG1IS200R1742**, наблюдавано с пункт:

- Мониторингов пункт приток на р. Бебреш, до с. Скравена с код BG1IS04226MS1310

Резултатите от анализа на ФХЕК, проведен през 2024 г., отговарят на умерено състояние на водите. Отклонения от нормите за добро състояние се установяват при всички биогенни показатели. При сравнение с данните, използвани за оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., се наблюдава леко влошаване в състоянието на ВТ.

И в този приток на р. Бебреш се установяват отклонения от СКОС за добро състояние по отношение на елементите алуминий и манган, които надвишават референтните стойности, определени в действащата нормативна уредба.

✓ **Водно тяло приток на р. Бебреш от Ботевград до Скравена, с код BG1IS200R1542**. Наблюдава се в пункт:

- Мониторингов пункт р. Калница, приток на р. Бебреш, след с. Трудовец, преди вливане в р. Бебреш с код BG1IS04226MS1220

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК показва, че ВТ отговаря на умерено състояние. Отклонения от СКОС за добро състояние се установяват при всички показатели от тази групата ЕК. Наблюдава се кумулативен ефект от натрупването на замърсители, постъпващи от двата притока - ВТ с код BG1IS200R1642 и BG1IS200R1742. В резултат на това в основното водно тяло се достигат по – високи концентрации на замърсителите, включително повишени стойности на БПК5 и понижени нива на разтворен кислород.

От групата на специфичните замърсители се констатира концентрации над СКОС за елементите алуминий, манган и желязо.

✓ **Водно тяло приток на р. Бебреш след РВ р. Милковица, водни тела с код BG1IS200R1142**, наблюдавано с пункт:

- Мониторингов пункт р. Рударка 2-ри мост от с. Скравена за с. Новачене с код BG1IS04222MS1150

В резултат от извършения през 2024 г. мониторинг на ФХЕК са установени отклонения от нормите за добро състояние при показатели азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати (като фосфор). Същите отклонения са били констатирани и при оценката на ВТ в ПУРБ 2022 – 2027 г. Наблюдава се тенденция към намаляване на концентрациите на посочените замърсители, което е индикатор за подобряване на състоянието на ВТ.

Анализът на резултатите от изпитване на специфичните замърсители показва, че всички показатели отговарят на нормите за добро състояние. За елемента алуминий, в рамките на ПУРБ 2022–2027 г. са били отчетени концентрации, надвишаващи СКОС. По време на последния мониторинг обаче измерените стойности са в съответствие с изискванията за добро състояние, което е допълнително потвърждение за подобрене в екологичното състояние на ВТ.

✓ **Водно тяло приток на р. Бебреш след РВ "Заноза"; РВ "Репец"; РВ "Помаишкото", водно тяло с код BG1IS200R1242**, наблюдавано с пункт:

- Мониторингов пункт Ляв приток на р. Бебреш след с. Литаково след моста за с. Гурково с код BG1IS04224MS1280.

Анализът на резултатите от изпитванията на ФХЕК и специфичните замърсители, получени в рамките на проведения през 2024 г. мониторинг, показва, че ВТ отговаря на изискванията за добро състояние.

На база на последните данни, показателят БПК5 е оценен като отличен, което показва тенденция към подобряване на екологичното състояние на водното тяло.

Допълнителен индикатор в подкрепа на тази положителна тенденция са и измерените концентрации на алуминий, които в ПУРБ 2022–2027 г. са надвишавали СКОС, докато при последния мониторинг са в рамките на нормативните изисквания.

✓ **р. Искър от вливане на р. Гостиля при Ставерци до устие**, водно тяло с код BG1IS100R1027. Наблюдава се с два пункта за мониторинг

– р. Искър при с. Гиген, с код BG1IS00111MS010;

– р. Искър при с. Оряховица, с код BG1IS00119MS020.

През 2024 г. е провеждан мониторинг и в двата горепосочени пункта.

Пункта при с. Оряховица е разположен нагоре по течение на реката спрямо пункта при с. Гиген, който е на устието на реката преди вливане в р. Дунав.

Резултатите от изпитване на ФХЕК показват отклонение от СКОС за добро състояние при показател общ азот. Констатира се тенденция към повишаване концентрацията на показателя спрямо данните използвани при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г. По всички останали показатели от групата на ФХЕК водата в пункта отговаря на нормите за добро състояние.

Анализа на резултатите от пункта при с. Гиген показват сходство с тези от пункта при с. Оряховица. Установени са наднормени концентрации на показател общ азот като и тук тенденцията е към повишаване. Еднократно е измерена висока стойност за показател БПК5.

При анализа на специфичните замърсители не се констатирани превишения на СКОС за добро състояние.

✓ **р. Искър от вливане на р. Златна Панега при Червен бряг до вливане на р. Гостиля при Ставерци, водно тяло с код BG1IS135R1026**, с обособени два пункта за мониторинг:

- *р. Искър при с. Староселци, на моста за с. Ставерци с код BG1IS00413MS1130.*
- *р. Искър, при с. Чомаковци с код BG1IS00415MS1020*

През 2024 г. водното тяло е наблюдавано в програмата за мониторинг на повърхностни води в пункта при с. Староселци.

Резултатите от изпитване на физикохимичните елементи за качество показват отклонения от СКОС за добро състояние при всички биогенни елементи с изключение на азот амониев. Тенденция към понижаване на измерваните концентрации се наблюдава при азот нитратен. Другите биогенни вещества – азот нитритен, общ азот, ортофосфати като фосфор и общ фосфор показват тенденция към повишаване на концентрациите.

Подобряване на качеството на водата се отчита в измерените стойности на индикативния показател БПК₅, който по данните от 2024 г. се оценява в добро състояние. Обобщената оценка на данните показва, че водното тяло запазва оценката от умерено състояние по тази група показатели дадена в ПУРБ 2022- 2027 г.

При анализа на резултатите от изпитване на специфичните замърсители не са констатирани превишения на стандартите за качество.

✓ **р. Гостиля от извор до вливане в р. Искър при Ставерци и Староселци, водно тяло с код BG1IS100R025**. Наблюдава се посредством пункт от националната мониторингова мрежа:

- *р. Гостиля преди вливане в р. Искър с код BG1IS00013MS030*

През 2024 година водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели и специфични замърсители.

При анализа на резултатите от изпитване на ФХЕК се констатира отклонения от нормите за добро състояние на показатели: азот нитратен, общ азот, ортофосфати като фосфор и параметъра електропроводимост. В сравнение с данните използвани за оценките в ПУРБ 2022-2027 г., концентрациите на азот нитратен и общ азот търпят низходяща тенденция. Подобрение на състоянието спрямо оценката в ПУРБ 2022-2027 г. се констатира при показатели разтворен кислород и общ фосфор, които на база настоящите данни се оценяват в добро състояние. Несъществено повишение на средногодишната концентрация се отчита при показател ортофосфати като фосфор и при електропроводимостта.

В резултатите от изпитване на елементите от групата на специфичните замърсители през 2024 г. се констатира отклонение от нормата за добро състояние на показател хром – общ. Наблюдава се тенденция към понижаване на измерените концентрации на хром –общ в сравнение с данните от предходните години.

✓ **р. Златна Панега от с. Златна Панега до вливане в р. Искър при гр. Червен бряг, вкл. притоците - Дъбенска, Батулска и Белянска, водно тяло с код BG1IS100R1024**. Наблюдава се в пункт за мониторинг:

- *р. Златна Панега преди вливането и в река Искър, при гр. Червен бряг с код BG1IS00016MS040*

Водното тяло е наблюдавано по физикохимични показатели и специфични замърсители в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води през 2024 г.

Анализа на резултатите от изпитване на физикохимичните показатели от 2024 г. показва наднормени концентрации на показател общ азот. Тенденцията от предходните

години към намаляване на концентрацията на показател азот амониев се запазва, като по данните от 2024 г. отговаря на добро състояние. На база данните от изпитване на ФХЕК, ВТ запазва оценката за добро екологично състояние дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

При анализа на специфичните замърсители е приложен МБЛ за преизчисляване на концентрацията на показател мед. Преизчислената концентрация на показателя не превишава нормата за добро състояние. Оценката на ВТ по специфични замърсители е добро състояние.

✓ **Извор на р. Златна Панега - от извор до Златна Панега, водно тяло с код BG1IS100R1124.** Водното тяло се наблюдава в пункт от националната мониторингова мрежа:

– *р. Златна Панега при карстов извор, с код BG1IS00416MS049.*

През 2024 година водното тяло е планирано за наблюдение по физикохимични показатели и специфични замърсители.

При анализа на резултатите от изпитване на водите по физикохимичните показатели се констатира отклонения от нормите за добро състояние на азот амониев и общ азот. Наблюдава се тенденция към влошаване на състоянието на ВТ спрямо оценката дадена в ПУРБ 2022-2027 г., където ФХЕК отговарят на добро състояние.

Получените резултати от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители отговарят на изискванията за добро състояние.

✓ **Водно тяло р. Искър от вливане на р. Габровница при Елисейна до вливане на р. Малък Искър при Роман, с код BG1IS135R1226.** През 2024 г. водното тяло е наблюдавано с два пункта:

- *р. Искър преди гр. Роман, гара Струпец, с код BG1IS00431MS280;*

- *р. Искър при с. Ребърково с код BG1IS00031MS090.*

От анализа на резултатите от изпитване по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Отклонение от СК за добро състояние е констатирано при показатели – азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. Отчита се замърсяване с биогенни елементи, които вероятно са в резултат на отпадъчни води от битов характер.

От групата на специфичните замърсители се установяват високи концентрации на алуминий разтворен в пункта р. Искър при с. Ребърково, което се отразява на общото състояние на ВТ. Високи стойности на концентрацията на цинк разтворен са измерени и в двата пункта за мониторинг, които и след преизчисление с МБЛ остават над СК.

Няма промяна в химичното състояние – запазва се добро.

✓ **Водно тяло р. Малък Искър от вливане на р. Бебреш при Своде до устие при Роман, вкл. притока р. Батулска, без зона питейни РВ "Говежди дол", Своде с код BG1IS200R1023**

Водното тяло се наблюдава с мониторингов пункт *р. Малък Искър при гр. Роман с код BG1IS00021MS050.*

От анализа на резултатите от изпитване на водите на реката по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Концентрации над СКОС за добро състояние са установени при показатели общ азот, ортофосфати и общ фосфор. Наднормените стойности на дадените показатели са характерни за водата от пункта.

При анализа на специфичните замърсители са измерени концентрации над изискванията за добро състояние по показател цинк. Дори и след прилагане на МБЛ преизчислените концентрации на метала остават над СКОС.

В резултатите от изпитаните приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е оценено като постигащо добро.

✓ ***р. Искър от вливане на р. Малък Искър при Роман до вливане на р. Златна Панега при Червен бряг, водно тяло BG1IS135R1126***

През 2024 г. водното тяло се наблюдава с мониторингов пункт *р. Искър при с. Реселец* с код BG1IS00417MS1010.

От анализа на резултатите от изпитване на водите на реката по физикохимичните показатели следва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Концентрации над СКОС за добро състояние са установени при показатели общ азот, азот нитратен, азот нитритен, активна реакция, БПК, ортофосфати и общ фосфор. Наднормените стойности на дадените показатели са характерни за водата от пункта.

При анализа на специфичните замърсители не са измерени концентрации над изискванията за добро състояние.

В резултатите от изпитаните приоритетни вещества не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на тялото е оценено като постигащо добро.

ПРИТОЦИ НА РЕКА ИСКЪР (РИЛСКИ ДЯЛ)

✓ ***Водно тяло р. Шипочница от извор до Ново село при границата на СОЗ на язовир Искър", водно тяло BG1IS700R1031, наблюдавано с пункт:***

- *Мониторингов пункт р. Шипочница преди вливане в язовир Искър с код BG1IS00078MS210*

През 2024 г. е извършен мониторинг на ФХЕК и специфичните замърсители на ВТ. Резултатите от проведените изследвания показват наличие на концентрации над СКОС за състояние добро при следните показатели: общ фосфор и ортофосфати (като фосфор).

При сравнение на текущите резултати с данните, използвани за оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., се установява повишение на концентрациите на двата показателя. Това индикатор за влошаване на екологичното състояние на съответните ВТ.

По отношение на специфичния замърсител алуминий, отклонения от референтните стойности, констатирани при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., се потвърждават и в резултатите от изпитванията през 2024 г. Наблюдава се тенденция към понижаване на измерваните концентрации.

✓ ***Водно тяло р. Палакария от извор до вливане в р. Искър, с код BG1IS789R1004, наблюдавано с пункт:***

- *Мониторингов пункт р. Палакария преди устие с код BG1IS00008MS230*

В резултатите от проведения през 2024 г. мониторинг на ФХЕК, се установяват отклонения от нормите за добро състояние на показатели общ фосфор и ортофосфати (като фосфор). Останалите показатели отговарят на изискванията за добро състояние. Констатира влошаване в общата оценка на физикохимичните показатели спрямо ПУРБ 2022 – 2027 г., където същите са били оценени в добро състояние.

От групата на специфичните замърсители концентрации над СКОС за добро състояние са констатирани при показатели алуминий, манган, мед и цинк.

ПРИТОЦИ НА РЕКА ИСКЪР В СТАРОПЛАНИНСКИЯ ДЯЛ

✓ **Водно тяло р. Габровница от извор до вливане в р. Искър при Габровница, водно тяло с код BG1IS300R019.**

- *Мониторингов пункт р. Габровница, преди устие с код BG1IS00432MS1060*

През 2024 г. е извършен мониторинг на ФХЕК и специфичните замърсители на ВТ. Резултатите от проведените изследвания показват наличие на концентрации над СКОС за състояние добро единствено при показател общ фосфор.

По всички останали показатели ВТ запазва оценката дадена в ПУРБ 2022–2027 г.

✓ **Водно тяло р. Батулийска от извор до вливане в р. Искър при Реброво., вкл. притоците - Огойска и Елешница, с код BG1IS300R1017.** През 2024 г водното тяло е наблюдавано с мониторингов пункт

- *р. Батулийска преди вливане в Искър при с. Батулия с код BG1IS00381MS110*

Водното тяло на р. Батулийска се оценява на умерено състояние по отношение на ФХЕК. Превисени концентрации са констатирани при всички биогенни показатели. Измерените концентрации на замърсителите са подобни на тези използвани при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г.

При анализа на специфичните замърсители са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние за показател алуминий.

✓ **Водно тяло р. Искрецка от извор до вливане в р. Искър при Своге, с код BG1IS300R1018.** През 2024 г. е извършван мониторинг в това водно тяло в пункт:

- *Мониторингов пункт р. Искрецка преди вливане в Искър – гр. Своге с код BG1IS00036MS100*

Водното тяло запазва оценката от ПУРБ 2022-2027 г. от умерено състояние на ФХЕК.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

✓ **Водно тяло р. Блато от извор до вливане в р. Искър при Нови Искър, вкл. притоците - Сливнишка и Костинбродска с код BG1IS400R012,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Блато преди вливане в Искър с код BG1IS00041MS130*

В резултатите от проведения през 2024 г. мониторинг на ФХЕК, се установяват отклонения от нормите за добро състояние при всички биогенни показатели. Измерените концентрации на замърсителите са сходни с тези използвани за оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г. с лека тенденция към понижаване. По-значително намаление се отчита при концентрациите на показателя БПК5

От групата на специфичните замърсители концентрации над СКОС за добро състояние е констатирано при показател манган.

✓ **Водно тяло р. Банкенска от извор до вливане в р. Искър при Нови Искър с код BG1IS500R011,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р.Какач /Банкенска/ на устие, преди вливане в р. Искър с код BG1IS00052MS140*

По ФХЕК водното тяло запазва умерения потенциал на база резултатите от проведените през 2024 г. изпитвания на водата. Концентрации над СКОС за добро състояние са измерени при показатели: БПК5, азот амониев, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор.

При анализа на специфичните замърсители са констатирани превишения над изискванията на СКОС за добро състояние на елементите алуминий, мед и манган. Получените резултати за мед и манган са преизчислени за определяне на бионаличните концентрации, но дори и след прилагане на МБЛ, концентрациите превишават СКОС.

✓ **Водно тяло река Стари Искър от вливане на р. Елешница при Елин Пелин до вливане в р. Искър при Световрачене, с код BG1IS600R1016.** През 2024 г. ВТ е наблюдавано с два пункта:

- Мониторингов пункт р. Лесновска преди вливане в река Искър с код BG1IS00061MS150;

- Мониторингов пункт р. Лесновска при Д. Богров с код BG1IS00061MS160

От анализа на резултатите от изпитване на водите по ФХЕК следва, че водното тяло запазва оценката - умерен потенциал. Концентрации над СКОС са измерени за показатели азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, общ азот, ортофосфати, общ фосфор и БПК5. Концентрации над СКОС се установяват и в двата пункта наблюдаващи ВТ.

За показатели мед и манган концентрациите са преизчислени с моделите МБЛ и М-БАТ. Преизчислената концентрация на мед не превишава СКОС, но на манган остава по – висока от референтната стойност. Еднократни превишения са констатирани в измерените концентрации на показател алуминий.

✓ **Водно тяло р. Макоцевска от РВ"Стръгленска" до вливане в р. Стари Искър, с код BG1IS600R1215.** През 2024 г. е изпълнен мониторинг в пункт:

- Мониторингов пункт р.Макоцевска, преди вливане в р.Лесновска/Стари Искър/, мост в с. Долна Малина с код BG1IS04641MS1240

Въз основа на резултатите от мониторинга, проведен през 2024 г., ВТ запазва оценката - умерено състояние по групата ФХЕК. Оценката е обусловена от превишения на СКОС за добро състояние при следните показатели: БПК5, азот амониев, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. Установените превишения показват повишено органично натоварване, което оказва неблагоприятно въздействие върху екологичното състояние на водното тяло.

При анализа на специфичните замърсители също са регистрирани отклонения от СКОС за добро състояние, като са констатирани превишения по показателите желязо и манган. Дори след прилагане на модела М-БАТ за изчисляване на бионаличната концентрация на манган, получените резултати превишават СКОС.

✓ **Водно тяло Стари Искър, с код BG1IS600R1416, наблюдавано с пункт:**

- Мониторингов пункт р. Лесновска след вливане на р. Макоцевска с код BG1IS00063MS180

В резултатите от изпълнения през 2024 г. мониторинг на ВТ са констатирани концентрации над СКОС за добро състояние за показатели ортофосфати и общ фосфор. ВТ запазва оценката от умерено състояние на ФХЕК дадена в ПУРБ 2022 -2027 г. като се наблюдава лека низходяща тенденция на измерените концентрации.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

✓ **Водно тяло р. Елешница от Потоп до Елин Пелин, с код BG1IS600R1516,** наблюдавано с пункт:

- Мониторингов пункт р. Елешница при ХМС 18050 с код BG1IS00462MS1080

Въз основа на резултатите от мониторинга, проведен през 2024 г., всички ФХЕК отговарят на нормативно определените стойности за добро екологично състояние.

Съответно, се потвърждава оценката добро състояние на водното тяло в ПУРБ 2022–2027 г. за тази група показатели.

По отношение на специфичните замърсители, анализът на резултатите показва отклонение от СКОС по показателя алуминий.

✓ **Водно тяло РВ "Владайска III" к. 1798; р. Владайска от извор до Владая с код BG1IS500R1130.** През 2024 г. ВТ е наблюдавано в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в пункт:

- *р. Владайска преди с. Владая с код BG1IS454971MS1070*

Анализът на резултатите от изпитване на водите по ФХЕК през 2024 г. показва, че водното тяло запазва оценката от ПУРБ 2022 – 2027 г. – добро състояние. Еднократна наднормнена концентрация е измерена за показател общ фосфор, но средногодишната за 2024 г. отговаря на СКОС.

При анализа на специфичните замърсители също са регистрирани отклонения от СКОС за добро състояние, като са констатирани превишения по показателите алуминий и манган. Дори след прилагане на модела М-БАТ за изчисляване на бионаличната концентрация на манган, получените резултати превишават СКОС.

✓ **Водно тяло р. Владайска от Владая до вливане в р. Искър, включително притоците Перловска, Суходолска и Слатинска с код BG1IS500R1010,** наблюдавано с пункт:

- *Мониторингов пункт р. Владайска при Кубратово с код BG1IS00541MS190*

Въз основа на резултатите от мониторинга, проведен през 2024 г., ВТ запазва оценката - умерено състояние по групата ФХЕК. Отклонения от СКОС за добро състояние се констатира при всички биогенни показатели (с изключение на азот нитратен) и БПК₅. Установените превишения показват повишено органично натоварване във водното тяло. При сравнение с данните използвани за оценката на състоянието в ПУРБ 2022 – 2027 г. се наблюдава значителна и трайна тенденция към понижаване на измерените концентрации на замърсителите.

При анализа на специфичните замърсители са констатирани превишения над изискванията на СКОС за добро състояние на елементите алуминий, мед, цинк и манган. Същите са били с концентрации над СКОС и при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г., като и за тях се наблюдава тенденция към понижаване.

✓ **Водно тяло р. Искър от вливане на р. Черни Искър и р. Бели Искър до вливане на р. Мусаленска Бистрица при Самоков, вкл. приток - р. Мусаленска Бистрица без зона питейни и Лъкатица с код BG1IS900R1003.** През 2024 г. е наблюдавано в пункт:

- *Мониторингов пункт р. Искър, преди вливане на Мус. Бистрица десен приток на р. Искър с код BG1IS00492MS1250*

Анализът на резултатите от изпитване на водите по ФХЕК измерени през 2024 г. показва, че водното тяло запазва оценката от ПУРБ 2022 – 2027 г. – добро състояние.

От групата на специфичните замърсители концентрации над СКОС за добро състояние е констатирано при показател алуминий. В ПУРБ 2022 – 2027 г. показателя също е бил с превишаваща нормата концентрация. На база настоящите резултати се установява нарастваща тенденция в концентрацията на елемента.

✓ **Язовир Огняново, водно тяло с код BG1IS600L1014, СМБТ.** През 2024 г. е наблюдаван в пункт:

- *Мониторингов пункт язовир Огняново с код BG1IS69539MS041*

В резултатите от изпълнения през 2024 г. мониторинг на ВТ са констатирани концентрации над СКОС за добро състояние за показатели ортофосфати и общ фосфор. ВТ запазва оценката от умерено състояние на ФХЕК дадена в ПУРБ 2022 - 2027 г. като се наблюдава лека възходяща тенденция на измерените концентрации.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

РЕЧНИ ВОДОХВАЩАНИЯ /РВ/ В ПОРЕЧИЕТО НА РЕКА ИСКЪР, ПРЕДНАЗНАЧЕНИ ЗА ПИТЕЙНО БИТОВО ВОДОСНАБДЯВАНЕ /ПБВ/.

Във водосбора на река Искър, най-големия водосбор на територията на Дунавски РБУ са обособени 36 самостоятелни водни тела в зони за защита на води /ЗЗВ/ предназначени за ПБВ. Водните тела не са натоварени антропогенно и в тях липсва натиск от извършвани дейности. Водните тела предназначени за ПБВ основно са определени като речни типове R2 и R4. Оценката на състоянието на всяко едно от всичките 36 водни тела /речни водохващания/ въз основа на самостоятелен мониторинг би било доста скъпо и неефективно. За оценка на водните тела разположени в ЗЗВ за пиене в проекта на ПУРБ 2022-2027 г., е използван подхода за групиране. Голям процент от водните тела се наблюдават с пунктове включени в *Националната програма за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ*. Някои от водните тела се включват също и в *Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностните води*. Извършват се анализи на основните физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества. Като речни водохващания същите ежегодно се оценяват и категоризират, съгласно Наредба №12/18.06.2002 г. в съответните категории. На база данните от извършвания мониторинг се изготвя и оценка на състоянието на зоните за защита за води предназначени за пиене. При оценката на състоянието се използва утвърден на национално ниво: „Подход за определяне/актуализиране на зоните за защита на водите и техните екологични цели, съгласно чл. 119а, ал. 1, т. 1 – 4 от Закона за водите”. Съгласно подхода в добро състояние са оценени зоните, които отговарят на категории A1 и A2 и на изискванията/показателите за постигане на екологичните цели.

Речните водохващания, разположени по поречието на река Искър и язовирите предназначени за ПБВ, са представени в Таблица 1.

Таблица 1

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло
1	Искър	BG1IS135R1526	РВ Корит 1,2,3; Владо Тричков
2	Искър	BG1IS135R1626	РВ "Малка река"; РВ "Церецелска"
3	Искър	BG1IS200L1021	яз. "Бебреш"; р. Бебреш от извор до язовир Бебреш (язовирна стена)
4	Искър	BG1IS200R1122	РВ "Куския дол; Липница
5	Искър	BG1IS200R1123	РВ "Говежди дол"; Своде
6	Искър	BG1IS200R1133	РВ "Старата река 1 и 2"; Правец
7	Искър	BG1IS200R1222	РВ "Старата река"; Рашково
8	Искър	BG1IS200R1233	РВ "Кози дол"; РВ "Кози дол 1"; РВ "Кози дол 2"
9	Искър	BG1IS200R1322	РВ "Милковица"; Гурково
10	Искър	BG1IS200R1333	РВ "Черна река"; РВ "Варутка"; РВ "Вукински дол"; Лопян

№	Поречие	Код на повърхностното водно тяло	Географско описание на повърхностното водно тяло
11	Искър	BG1IS200R1422	РВ "Заного"; РВ "Репец"; РВ "Помашкото"; Литаково
12	Искър	BG1IS200R1433	РВ "Еловска река"; РВ "Чинков дол"; Брусен
13	Искър	BG1IS200R1522	РВ "Чешковица"; РВ "Осеница"; Врачеш
14	Искър	BG1IS200R1533	РВ "Влайковица";
15	Искър	BG1IS200R1622	РВ "Стубленска"; РВ "Ечемишка" - Стара Калница; РВ "Буканин дол"; РВ "Мечата долина"; Ботевград
16	Искър	BG1IS200R1633	РВ "Стайков дол"
17	Искър	BG1IS200R1722	РВ "Бистрица";
18	Искър	BG1IS200R1733	РВ "Данчов дол";
19	Искър	BG1IS200R1833	РВ "Черешовица";
20	Искър	BG1IS200R1933	РВ "Драгостин";
21	Искър	BG1IS300R1117	РВ "Кръстешка река"; Батулия
22	Искър	BG1IS500R1109	РВ "Каменно здание" на р. Боянска
23	Искър	BG1IS500R1130	РВ "Владайска" к.1828, "Владайска III" к.1798 ; РВ "Кюнеца" и р. Владайска от извор до Владая
24	Искър	BG1IS600R1115	РВ "Стръгленска"; Стъргел
25	Искър	BG1IS600R1116	РВ "Желява"; Желява
26	Искър	BG1IS600R1216	РВ "Света река"
27	Искър	BG1IS600R1316	РВ р. Манастирска
28	Искър	BG1IS700L1005	язовир Искър
29	Искър	BG1IS700L1306	язовир Кокаляне (бент Пасарел)
30	Искър	BG1IS700R1106	РВ "Железница"; Железница
31	Искър	BG1IS700R1107	РВ "Бистрица" на р. Витошка Бистрица и РВ "Янчовска"; Бистрица
32	Искър	BG1IS900L1002	язовир Бели Искър
33	Искър	BG1IS900R1103	РВ "Леви Искър" на р. Леви Искър
34	Искър	BG1IS900R1203	РВ "Пряка"; РВ "Черни Искър"; РВ "Лопушница" на р. Черни Искър
35	Искър	BG1IS900R1303	РВ "Мусаленска Бистрица"; Боровец
36	Искър	BG1IS900R1403	РВ "Бели Искър"; РВ "Прека река"; РВ "Дерково дере"; Бели Искър

РЕКА ЕРМА

Поречието на река Ерма е обособено като едно самостоятелно водно тяло - тип R2. През 2024 г. водното тяло е наблюдавано посредством Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в пункт:

- *р. Ерма при гр. Трън с код BGIER00033MS020.*

От анализа на резултатите от проведения мониторинг на водите през 2024 г. по физикохимичните показатели се установява, че същите отговаря на изискванията за умерено състояние. Наблюдават се отклонение от добро състояние при биогенните елементи – азот нитратен, общ азот и общ фосфор. Измерените концентрации през 2024 г. са съизмерими с тези използвани при оценката в ПУРБ 2022 – 2027 г.

Наблюдава се подобрене в състоянието на водното тяло въз основа на резултатите от показател БПК5, който в ПУРБ 2022 – 2027 г. е бил оценен в умерено състояние, а според последните данни отговарят на нормите за добро състояние.

От анализа на специфичните замърсители е установено, че с изключение на показател алуминий всички останали измерени показатели отговарят на изискванията за добро състояние. В последните 4 години се констатира тенденция към понижаване на концентрацията на алуминий.

РЕКА НИШАВА

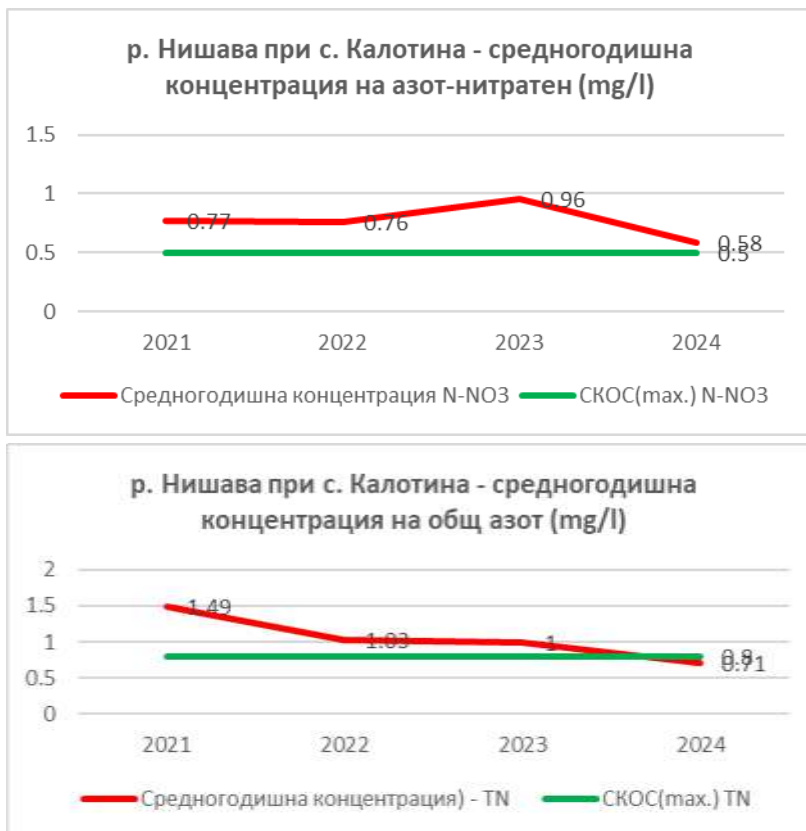
Водните тела разположени по основното течение на реката са 3 броя.

- **Водно тяло на р. Нишава (Гинска) от извор до държавна граница, р. Височка (Сребърна) без зона питейни РВ СД "Сребърна-Гински" и р. Габерска от извор до държавна граница, европейски код BG1NV200R1001;**
- **Водно тяло РВ - СД "Сребърна-Гински" 12 бр. и РВ "Черна" (Църна) на р. Височка (Сребърна), Камарска, Средна и Куратска, с код BG1NV200R1101;**
- **РВ "Перачката бара"; землище Браковци, с код BG1NV200R1102.**

През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ е наблюдавано ВТ с код BG1NV200R1001 в пункт за мониторинг:

- *р. Нишава при с. Калотина с код BG1NV00093MS020.*

При анализа на данните от мониторинг от 2024 г. на ФХЕК се установява, че водното тяло запазва оценката от ПУРБ 2022 – 2027 г. - умерено състояние. Отклонения от СКОС за добро състояние са измерени при показатели азот нитратен, общ азот и общ фосфор. Наблюдава се низходяща тенденция в концентрациите на всички анализирани показатели и подобряване на състоянието на ВТ.

При анализът на резултатите от изпитване на специфичните замърсители, проведени през 2024 г., е констатирано еднократно висока концентрация на елемента алуминий. В останалите измервания концентрациите на този елемент отговарят на СКОС за добро състояние, което показва епизодичен характер на отклонението, а не трайна тенденция. Измерените концентрации на показателите мед и цинк са преизчислени с МБЛ. Получените стойности след преизчислението не надвишават съответните СГС-СКОС, което потвърждава съответствието с установените изисквания за добро екологично състояние.

Всички останали анализирани специфични замърсители съответстват на нормативно установените стойности за добро екологично състояние.

Другите две водни тела от поречието на р. Нишава са определени като зони за защита на водите за питейни нужди. В тях попадат речните водохващания РВ - СД "Сребърна-Гински" и РВ "Черна" и РВ "Перачката бара".

През 2024 година гореописаните водни тела са включени в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Речните водохващания са класифицирани в категория А2**, поради липса на резултати от микробиологичен анализ. Анализът на резултатите от изпитванията на физикохимичните показатели показва пълно съответствие с нормативните изисквания, определени в *Наредба № 12/2002 г.*, както и с тези, регламентирани в *Наредба Н-4 за характеризиране на повърхностните води* за показателите, които се припокриват.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ЗА КАЧЕСТВО В ПУНКТОВЕ ОТ ПОРЕЧИЯ ИСКЪР И НИШАВА

Анализът на резултатите показва, че по БЕК макрозообентос от 37 анализирани не се установява пункт, който отговаря на изискванията за отлично състояние, в 8 пункта резултатите показват добро състояние, в 17 – умерено, в 4 – лошо състояние и 8 пункта в много лошо състояние. При БЕК макрофити от 16 анализирани пункта – в един е установено отлично състояние, в 3 пункта – добро и 7 пункта в лошо състояние. В 3 пункта не са установени никакви макрофити, а в 2 пункта количеството на макрофитните съобщества не е било достатъчно, за да може да се изчисли индекса за оценка. При БЕК фитобентос от 19 анализирани пункта няма пункт, който да отговаря на изискванията за отлично състояние, в 3 пункта резултатите показват добро състояние, в 9 – умерено и в 4 – лошо състояние. В един от пунктовете не са установени достатъчен брой валви, необходими за изчисляването на индекса за оценка. При БЕК риби от 9 анализирани пункта – в 4 е установено отлично състояние, в 1 пункт – добро и 4 пункта в лошо състояние.

При сравнение на резултатите от 2024 г. с тези за 2022 г. и 2023 г. се установява, че голяма част от направените оценки съвпадат. Наблюдават се следните различия:

➤ При оценките по БЕК макрозообентос се наблюдава разлика в резултатите при десет пункта. В осем от пунктовете се наблюдава влошаване на състоянието, както следва: в пункта при *р. Елешница при ХМС 18050* – от умерено към лошо състояние, при пунктовете *р. Бебреш, след с. Боженица* и *р. Правешка Лъкавица, на мост след с. Правешка Лъкавица* – от добро към умерено състояние, при *р. Блато преди вливане в Искър* и *р. Искър след ПСОВ Кубратово* – от лошо в много лошо, а при *р. Малък Искър преди с. Своде преди вливане на река Бебреш, р. Лесновска при Д. Богров* и *яв приток на р. Калница след гр. Ботевград* – от умерено в много лошо състояние. В три от пунктовете се наблюдава подобряване на състоянието. Това са пунктовете *р. Нишава при Калотина* и *р. Малък Искър при с. Калугерово* – от умерено (2023 г.) към добро (2024 г.) и *р. Какач след гр. София, преди вливане в р. Искър* – от много лошо (2022 г.) към умерено (2024 г.).

➤ При оценките по БЕК макрофити се наблюдава разлика в три пункта. При два от тях се наблюдава леко влошаване на състоянието от умерено към лошо. Пунктовете са следните *р. Искър при с. Реселец* и *р. Лесновска преди вливане в река Искър*. При пункта *р. Искър при с. Ореховица* се наблюдава подобряване на състоянието от умерено към добро.

➤ При оценките по БЕК фитобентос се наблюдават различия на състоянието на три пункта. В два от тях (*р. Малък Искър при с. Лъга* и *р. Правешка Лъкавица, на мост след с. Правешка Лъкавица*) се наблюдава известно подобряване на състоянието от лошо към умерено, а в един (*р. Ерма след гр. Трън*) известно влошаване – от добро към умерено.

Около голяма част от пунктове в които се констатира влошаване на състоянието към много лошо се отчита замърсяване с битови отпадъци вътре в реката и по бреговете, остра миризма на канал и много ниско съдържание на разтворен кислород във родата (измерен на място).

Язовир Огняново е оценен в умерен екологичен потенциал и по двата анализирани БЕК – фитопланктон и макрофити. Язовир Панчарево е оценен в умерен потенциал по БЕК фитопланктон и в лош потенциал по БЕК макрофити.

При оценката на ниво водно тяло някои от установените несъответствия не се наблюдават, тъй като крайната оценка е според БЕК, който е в най-лошо състояние. В тази връзка понякога може да има различия на ниво оценка на отделните БЕК, без да се наблюдава такава при оценката на ниво водно тяло.

Във връзка с гореизложеното може да се заключи, че състоянието на БЕК в отделните пунктове по поречието на р. Искър не се е променило значително в последните години с няколко изключения, описани по-горе. Промените могат да се дължат на различни причини. Промените в климатичните условия също оказват влияние върху флората и фауната в реките.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПИТВАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ВЕЩЕСТВА ЗА ОЦЕНКА НА ХИМИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. МОНИТОРИНГ НА ВТ В ПУНКТОВЕ ОТ ПОРЕЧИЯ ИСКЪР И НИШАВА

През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ са заложили 20 броя водни тела (20 пункта за мониторинг), в които да се анализират приоритетни вещества за целите на оценката на химичното състояние. Всички ВТ са планирани за пълен химичен анализ, които да послужи за оценка на химичното състояние. Честотата на анализ на приоритетните вещества съгласно изискванията на РДВ е 12 пъти годишно. До изготвяне на настоящия доклад, в БДДР, не са получени всички 12 броя резултати необходими за изготвяне на достоверна оценка на химичното състояние.

Във връзка с гореизложеното, при изготвянето на настоящия доклад е извършен преглед на наличните резултати от мониторинга на приоритетните вещества за 2024 г. Въз основа на отчетените данни може да се направи обобщение, че:

- Са констатирани еднократни отклонения от СКОС по показателите флуорантен (органично приоритетно вещество) и кадмий (тежък метал);
- При останалите измервания по тези показатели стойностите са в рамките на допустимите норми, което показва епизодичен характер на наднормените концентрации, а не трайно замърсяване.

ОСНОВНО ПОРЕЧИЕ РЕКА ВИТ

За начало на р. Вит е приета р. Бели Вит. В основното поречие на р. Вит са определени 6 броя ВТ. Посредством мрежата за мониторинг се наблюдават и по – големите притоци на реката – р. Черни Вит, р. Каменка и р. Тученица, както и три язовира – яз. Сопот, аз. Телиш и яз. Долни Дъбник.

✓ **р. Вит от вливане на р. Тученица при Опанец до устие, с код на водното тяло BG1VT100R009.** Водното тяло се наблюдава с два пункта за мониторинг:

- р. Вит след гр. Гулянци с код BG1VT00011MS010 (непосредствено преди устие);
- р. Вит след гр. Долна Митрополия при с. Биволаре с код BG1VT00015MS020.

През 2024 г. ВТ е наблюдавано в пункт *р. Вит след гр. Долна Митрополия при с. Биволаре*

Резултатите от изпитване на ФХЕК отговарят на нормите за добро и отлично състояние на водата. Наблюдава се тенденция към понижение на концентрациите при всички измерени показатели. От анализа на резултатите от изпитване специфичните замърсители не се констатира отклонения от СКОС.

✓ **р. Вит от вливане на р. Каменка при Бежаново до вливане на р. Тученица при Опанец, вкл. приток р. Бара след язовир Горни Дъбник, с код на водното тяло BG1VT307R1007.** За оценка на състоянието на водното тяло се използват следните пунктове за мониторинг:

- р. Вит след с. Ясен с код BG1VT00631MS1030
- р. Вит след с. Садовец с код BG1VT006575MS100.

В програма за мониторинг, изпълнявана през 2024 г. е включен пункт *р. Вит след с. Ясен*.

При анализа на резултатите от изпитване на ФХЕК за 2024 г. се констатира отклонение от нормите за добро състояние единствено на показател общ азот. Наблюдава се тенденция към понижаване на измерените концентрации при всички показатели.

Резултатите получени през 2024 г. от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители отговарят на нормите за добро състояние.

✓ *р. Вит от вливане на р. Калник при Пещерна до вливане на р. Каменка при Бежаново, с код на водното тяло BG1VT307R1107 с два пункта за мониторинг.*

- *р. Вит след с. Ъглен с код BG1VT00671MS1040*

- *р. Вит при с. Торос с код BG1VT00677MS1020*

В Програмата за мониторинг през 2024 година е включен пункт за мониторинг *р. Вит след с. Торос*.

Резултатите от изпитване на ФХЕК от 2024 г. на водата в пункта показват единични отклонения от нормите за добро състояние при всички биогенни замърсители (с изключение на азот нитратен) в една от пробите взета на 21.05.2024 г. В последващо взетите проби, измерените концентрации съответстват на СКОС. Може да се предполага, че е констатирано инцидентно замърсяване, което не е оставило трайни отклонения в качеството на водата. Анализ на резултатите от пункта показват отклонение от нормата единствено на показател азот амониев.

При анализа на специфичните замърсители в пункт не се констатира отклонения от средногодишната стойност на СКОС.

✓ *Река Бели Вит до вливане на р. Черни Вит при Тетевен, вкл. притоци - Костика, Заводна и Черна река, без зоната за защита РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица, водно тяло с код BG1VT900R1001*

Качеството на водата във водно тяло на р. Бели Вит се наблюдава от 3 пункта за мониторинг:

- *р. Бели Вит над с. Рибарица с код BG1VT09931MS080;*

- *р. Бели Вит след гр. Тетевен с код BG1VT99111MS060;*

- *р. Костина, приток на р. Бели Вит, над местността Кървавото кладенче с код BG1VT69922MS079*

През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностните води водното тяло е наблюдавано с два пункта *р. Бели Вит над с. Рибарица* и *р. Бели Вит след гр. Тетевен*.

Резултатите от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители в пункта *р. Бели Вит над с. Рибарица* показват пълно съответствие с нормите за добро състояние за речен тип R2.

В пункта на *р. Бели Вит след гр. Тетевен* отклонения от СКОС са констатирани при показатели общ азот, ортофосфати като фосфор и общ фосфор. Останалите показатели от групата на ФХЕК се оценяват в добро и отлично състояние.

На база настоящата оценка на ФХЕК се наблюдава влошаване на състоянието на ВТ, в сравнение с оценката към ПУРБ 2022-2027 г., където е оценено в добро екологично състояние.

Измерените концентрации на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители, съответстват на нормите за добро състояние.

ПРИТОЦИ НА РЕКА ВИТ

✓ **Река Тученица от извор до вливане в р. Вит при с. Опанец, водно тяло с код BG1VT200R008.** Водното тяло се наблюдава с пункт за мониторинг:

- *р. Тученица преди вливане в р. Вит при с. Опанец с код BG1VT00021MS030*

При анализа на резултатите от изпитване на ФХЕК се констатира отклонения от нормите за добро състояние при всички биогенни елементи – азот амониев, азот нитритен, азот нитратен, общ азот, ортофосфати като фосфор и общ фосфор. Минимална тенденция към понижаване на измерените концентрации през 2024 г. в сравнение с предходните години се наблюдава в измерените концентрации на показатели азот амониев и азот нитритен. Подобрене в качеството на водата, в сравнение с предходни периоди, може да се посочи на база двукратното понижаване на концентрацията на азот нитратен.

Индикативните показатели БПК₅, Електропроводимост и Разтворен кислород показват подобрене в качеството на водата. Измерените стойности на БПК₅ показват значителна тенденция към намаляване. Настоящите данни за показател БПК₅ показват понижаване от повече от два пъти спрямо оценката към ПУРБ 2022-2027 г., за която са използвани данни от 2015 – 2020 г. Електропроводимостта по данни от 2024 г. отговаря на нормата за добро състояние, докато в ПУРБ 2022-2027 г. е отговарял на умерено. Същото се наблюдава и при разтворения кислород, който по данни от 2024 г. отговаря на добро състояние. При предходните оценки параметъра разтворен кислород е бил оценен в умерено състояние.

Несъществено повишаване се отчита в изчислените средногодишни концентрации за 2024 г. на показатели общ азот, общ фосфор и ортофосфати като фосфор.

Обобщената оценка на ФХЕК показва умерено състояние, но се наблюдава подобрене по отделни показатели спрямо тези дадени в ПУРБ 2022-2027 г. ВТ е оценено в много лошо екологично състояние.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани отклонения от СКОС за добро състояние.

✓ **Река Калник от яз. Сопот до вливане в р. Вит, водно тяло BG1VT789R1105**

Водното тяло е включено в програмата за контролен и оперативен мониторинг за 2024 г. и се наблюдава в пункт:

- *р. Калник преди вливане в р. Вит, при с. Бълг. извор с код BG1VT068117MS1060*

В резултатите от изпитване на физикохимични показатели през 2024 г. се констатира отклонения от нормите за добро състояние при биогенните елементи: азот амониев, общ азот, ортофосфати и общ фосфор. В сравнение с оценката дадена към ПУРБ 2022-2027 г. се наблюдава тенденция към намаляване на концентрациите на всички ФХЕК. На база резултатите от 2024 г. показател азот нитратен е оценен в добро състояние, а по данни от предходни периоди е бил оценен в умерено.

Подобряването на състоянието се изразява и в измерените стойности на индикативния показател БПК₅, който към ПУРБ 2022-2027 е оценен в умерено състояние, а към настоящия момент отговаря на нормите за добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани отклонения от СКОС за добро състояние.

✓ **яз. Сопот - повърхностно водно тяло с код BG1VT800L1004.** Водното тяло се наблюдава в пункт за мониторинг:

- *яз. Сопот - на стената с код BG1VT00891MS051.*

Оценката на водното тяло в ПУРБ 2022-2027 г. е добър и по-висок екологичен потенциал. Анализа на резултатите от изпитване на ФХЕК от проведения през 2024 г. мониторинг потвърждават тази оценка. Отклонения от СКОС за добро състояние се установява единствено при показател азот амониев, но се наблюдава тенденция към понижаване на концентрациите му в последните измервания.

Резултатите от изпитване на всички вещества и елементи от групата на специфичните замърсители съответстват с нормите за добро състояние.

Водни тела определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване в поречието на р. Вит

- РВ "Болованджика"; РВ "Брестнишка лъка" на р. Рибарица с код BG1VT900R1101

През 2024 г. речните водохващания са наблюдавани в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване. Програмата се изготвя на основание изискванията на *Наредба №12/18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване*. Показатели и честотата на изпитване са съобразно изискванията на същата наредба. Получените резултати се използват за изготвяне на ежегодна категоризация на питейните води, въз основа на която се определят методите за пречистване на водите предназначени за питейни нужди.

В голям процент физикохимичните показатели и някои вещества и елементи от специфичните замърсители, които се използват при оценката на екологичното състояние се анализират в програмата за питейните води.

Тези данни се използват и за оценка на екологичното състояние на ВТ. Анализът на получените резултати от изпитване през 2024 г. показва, че ВТ отговаря на изискванията за добро и отлично състояние. Състоянието на ВТ е непроменено спрямо ПУРБ 2022-2027 г.

РЕКА ОСЪМ

Река Осъм се образува от сливането на р. Черни Осъм и р. Бели Осъм, като за начало е приета р. Черни Осъм. В основното поречие на р. Осъм са определени 5 броя водни тела, останалите 12 броя ВТ, обхващащи водосбора на р. Осъм, са на по – големите притоци – р. Бели Осъм, р. Бара, р. Ломя, р. Маарата. Седем от водните тела от водосбора на р. Осъм са определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

През 2024 г. в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води са включени 2 ВТ от основното поречие на Осъм и четири на притоците.

С програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване за 2024 г. са наблюдавани 6 водни тела (7 пункта за мониторинг) от поречието на р. Осъм.

ОСНОВНО ПОРЕЧИЕ НА РЕКА ОСЪМ

✓ р. Осъм от вливане на р. Мечка при Дебово до устие, водно тяло BG1OS130R1015 е с пункт за мониторинг:

- р. Осъм на устие, при гр. Черковица, код BG1OS00011MS010,

От анализа на резултатите на физикохимичните показатели се установи отклонение от нормата единствено на показател общ азот. В ПУРБ 2022-2027 г. водното тяло е било оценено в умерено състояние поради превишения по същия показател. Измерените

концентрации на показател общ азот през 2024 г. са сравними с измерените в предишни периоди.

Подобрение се отчита в индикативния показател БПК₅, който в ПУРБ 2022-2027 г. е бил оценен в умерено състояние, а по данните от 2024 г. се оценява в добро. Подобрение се наблюдава в целия период след 2020 г.

В резултатите от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители не се наблюдават отклонения от СКОС за добро състояние.

✓ ***р. Осъм от вливане на реките Черни Осъм и Бели Осъм при Троян до вливане на р. Берница при Александрово, вкл. притоците - Команска, Суха, Дрипля и Берница, водно тяло с код BG1OS700R1001, с два пункта за мониторинг –***

- *р. Осъм, след гр. Ловеч с код BG1OS00715MS050*
- *р. Осъм, след гр. Троян, с код BG1OS00799MS060.*

През 2024 г. в програмата за контролен и оперативен мониторинг са включени и двата пункта.

В пункта след гр. Троян, отклонения от нормите за добро състояние се констатира при биогенните елементи – азот нитриен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати като фосфор. Наднормени концентрации на биогените са измерени основно в края на 2024 г. и е възможно да се дължат на маловодието. При сравнителната оценка с данните от предходни периоди се наблюдава влошаване на качеството на водата в пункта по тази група ЕК.

Резултатите от изпитване на ФХЕК в пункта след гр. Ловеч показват отклонения от нормите за добро състояние на показатели – общ азот, общ фосфор и ортофосфати като фосфор. Наблюдава се тенденция към повишаване на концентрациите на замърсителите

При сравнение на оценката на екологичното състояние на ВТ дадена в ПУРБ 2022-2027 г. с оценката изготвена въз основа данните в периода 2021-2024 г. се наблюдава влошаване на състоянието по ФХЕК.

При анализа на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители не са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние и в двата пункта наблюдаващи ВТ.

ПРИТОЦИ НА Р. ОСЪМ РЕКА ЛОМЯ

✓ ***р. Ломя от извор до вливане в р. Осъм, водно тяло с код BG1OS400R010.*** Качеството на повърхностните води се наблюдава посредством пункт:

- *р. Ломя след с. Варана, преди вливане в р. Осъм, код BG1OS00041MS090.*

Пункта е наблюдаван в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води изпълнявана през 2024 г.

От анализа на резултатите от изпитване на водите по физикохимичните показатели е видно, че водното тяло запазва умерено състояние. Наблюдават се отклонения от нормите за добро състояние по показатели общ азот и азот нитратен. Сравнителната оценка с данните използвани за оценките в ПУРБ 2022-2027 г. показва низходяща тенденция в концентрациите на показателите с отклонение и подобряване на състоянието на ВТ.

При анализа на специфичните замърсители не се установяват концентрации по – високи от определените СКОС и водното тяло е в добро състояние.

РЕКА БАРА /ШАВАРНА/

✓ *р. Бара /Шаварна/ от извор до вливане в р. Осъм, водно тяло с код BG1OS600R1005.*

През 2024 г. качеството на *р. Бара /Шаварна/* е наблюдавано в пункт:

– *р. Шаварна преди вливане в р. Осъм, с код BG1OS0061IMS040.*

В резултатите от изпитване на ФХЕК от 2024 г. се констатира отклонения от нормите за добро състояние при показатели общ азот и разтворен кислород. Всички останали физикохимичните показатели показва съответствие с нормите за добро и отлично състояние. При сравнение с оценката дадена към ПУРБ 2022 – 2027 г. се наблюдава леко влошаване на състоянието на ВТ по посочените показатели. Подобрене спрямо оценката в ПУРБ се констатира при показател БПК₅, който е бил оценен в умерено състояние, а въз основа на данните от последните години се оценява в добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители не се установяват концентрации по – високи от определените СКОС и водното тяло е в добро състояние.

РЕКА БЕЛИ ОСЪМ

✓ *р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм, с код на водното тяло BG1OS890R1016.* ВТ се наблюдава в пункт:

– *р. Бели Осъм, преди вливане в р. Черни Осъм, гр. Троян / мост на изход от Троян-посока Ловеч/, с код BG1OS00728MS1020.*

Пунктът е участвал в програмата за контролен и оперативен мониторинг изпълнявана през 2024 г.

От анализа на резултатите от изпитване на физикохимичните показатели се констатира отклонения от нормите за добро състояние при биогенните елементи – азот амониев, азот нитритен, общ азот, ортофосфати като фосфор и общ фосфор. При сравнение с данните използвани за оценките в ПУРБ 2022-2027 г. се наблюдава тенденция към повишаване на концентрациите на азот амониев и азот нитритен. Несъществена тенденция към намаляване на концентрациите се наблюдава при фосфор съдържащите съединения, както и при общ азот. Подобрене на качеството на водата се отчита на база измерените стойности през 2024 г. за индикативния показател БПК₅, който въз основа на настоящите данни отговаря на добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители не са констатирани превишения на СКОС за добро състояние. Тялото е в добро състояние по специфични замърсители.

✓ *р. Бели Осъм от Чифлик до Троян, водно тяло с код BG1OS890R1816.*

Наблюдава се с пункт:

– *р. Бели Осъм, с. Бели Осъм на моста, с код BG1OS07287MS1030.*

През 2024 г. водното тяло е включвано в програмата за мониторинг.

Анализа на резултатите от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители, показва съответствие с нормите за добро състояние. В сравнение с оценката на екологичното състояние дадена в ПУРБ 2022-2027 г. на ЕК от групата на физикохимичните показатели се наблюдава подобрене при всички биогенни елементи и индикативния БПК₅.

Водни тела определени като зони за защита на водите, предназначени за питейно-битово водоснабдяване в поречието на р. Осъм

– *РВ "Миревско"; РВ "Черни Осъм"; РВ "Краевица" с код BG1OS890R1116;*

- ОПВ "Сухата река" с код BG1OS700R1101;
- р. Бели Осъм от приток при Балканец до вливане на р. Черни Осъм с код BG1OS890R1016;
- м-ст "Кончетата", ОПВ "Стъргонска" с код BG1OS890R1316;
- ОПВ "Нанковото" с код BG1OS890R1716;
- Дънно водохранилище "Къси дял"; м-ст "Слатина", РВ "Слатински дол", РВ "Козеица" с код BG1OS890R1516

Анализа на данните от физикохимичните показатели и специфични замърсители получени в изпълнение на Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване през 2024 г. се използват и за оценка на екологичното състояние на ВТ. Анализът на получените резултати от изпитване през 2024 г. показва, че ВТ отговаря на изискванията за добро и отлично състояние. Състоянието на ВТ е непроменено спрямо ПУРБ 2022-2027 г.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ЗА КАЧЕСТВО

Анализът на получените резултати на отделните биологични елементи за качество (БЕК) показва:

✓ За БЕК макрозообентос са пробонабрани и изследвани общо 18 пункта (макрозообентос в пункта на р. Калник преди вливане в р. Вит, при с. Български извор не е бил заложен) за 2024 г. Анализът на резултатите показва, че в два от тях резултатите отговарят на отлично състояние, в десет – добро и в шест – умерено състояние.

✓ БЕК макрофити е анализиран в общо 9 пункта – в един е установено добро състояние, в четири – умерено и в четири лошо състояние.

✓ При БЕК фитобентос от 9 анализирани пункта в шест от тях резултатите отговарят на добро състояние и в три – умерено.

✓ БЕК риби за 2024 г. в програмата са били включени четири пункта, като на пункта р. Тученица преди вливане в р. Вит при с. Опанец не е открита риба. Финалната комплексна оценка по БЕК риби не е представена все още в БДДР и за това не може да кажем дали липсата на риба отговаря на много лошо състояние. От останалите три пункта всички са в добро състояние, като два от тях са в едно и също водно тяло. Това са следните пунктове:

– р. Искър при с. Ореховица (с код на пункт BG1IS00119MS020), попадащ във водно тяло с код BG1IS100R1027.

– р. Вит след гр. Гулянци (с код на пункта BG1VT00011MS010), попадащ във водно тяло с код BG1VT100R009.

– р. Вит след гр. Долна Митрополия при с. Биволаре, на 100 метра след моста по течението (с код на пункта BG1VT00015MS020), попадащ във водно тяло с код BG1VT100R009.

При сравнение на резултатите от 2024 г. с тези за 2022 г. и 2023 г. се установява, че голяма част от направените оценки съвпадат. Наблюдават се следните различия:

– При оценките по БЕК макрозообентос се наблюдава разлика в резултатите при пет пункта. В два от пунктовете се наблюдава леко влошаване на състоянието, както следва: в пункта при р. Искър при с. Реселец – от добро (2022 г.) към умерено състояние (2024 г.), а

при *р. Вит след гр. Гулянци* – от отлично (2022-2023 г.) към добро състояние (2024 г.). В другите три пункта се наблюдава подобряване на състоянието от умерено към добро. Това следните пунктове: *р. Осъм, след гр. Ловеч*, *р. Осъм, след гр. Троян* и *р. Бели Осъм преди вливане в р. Черни Осъм, гр. Троян*.

– При оценките по БЕК макрофити се наблюдава разлика в три пункта. В два се наблюдава влошаване на състоянието. При *р. Искър при с. Реселец* – от умерено (2022 г.) към лошо (2024 г.), а при другия *р. Вит след Тетевен* – от отлично (2023 г.) към умерено състояние (2024 г.). В пункта при *р. Искър при с. Ореховица* се наблюдава подобряване на състоянието от умерено (2022 г.) към добро (2024 г.).

– При оценките по БЕК фитобентос се наблюдава разлика в три пункта. В един от пунктовете (*р. Вит след гр. Гулянци*) се наблюдава известно влошаване на състоянието от добро (2022 г.) към умерено (2024 г.), докато в другите два пункта се наблюдава подобряване на състоянието, както следва: в пункта при *р. Тученица преди вливане в р. Вит при с. Опанец* от лошо (2022 г.) към умерено (2024 г.), а в пункта при *р. Бели Осъм преди вливане в р. Черни Осъм, гр. Троян* от умерено (2022 г.) към добро състояние (2024 г.).

– При БЕК риби се наблюдава подобряване на състоянието при един пункт (*р. Вит след гр. Гулянци*) от умерено през 2023 г. към добро през 2024 г.

При оценката на ниво водно тяло някои от тези различия не се наблюдават, тъй като крайната оценка е според БЕК, който е в най-лошо състояние. Например пункта при *р. Вит след гр. Гулянци* – през 2023 г. състоянието на водното тяло е било определено като умерено (макрозообентос – отлично, риби – умерено състояние), докато през 2024 г. оценката на водното тяло също попада в категорията умерено състояние, но според друг БЕК (макрозообентос – добро състояние, фитобентос – умерено и риби – добро състояние). В тази връзка понякога може да има различия на ниво оценка на отделните БЕК, без да се наблюдава такава при оценката на ниво водно тяло.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПИТВАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ВЕЩЕСТВА ЗА ОЦЕНКА НА ХИМИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. МОНИТОРИНГ

През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ са заложили 11 броя водни тела (12 пункта за мониторинг), в които да се анализират приоритетни вещества за целите на оценката на химичното състояние. Десет ВТ са планирани за пълен химичен анализ, а едно за анализ на показател флуорантен. Честотата на анализ на приоритетните вещества съгласно изискванията на РДВ е 12 пъти годишно. До изготвяне на настоящия доклад, в БДДР, не са получени всички 12 броя резултати необходими за изготвяне на достоверна оценка на химичното състояние.

Предвид горното при изготвяне на доклада е извършен преглед на получените резултати от мониторинг на приоритетните вещества за 2024 г., както и данните от 2022 г. и 2023 г. Анализирани са също и данните от изпитване на приоритетни вещества от 5 водни тела получени в изпълнение на Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване за 2024 г.

ОСНОВНО ПОРЕЧИЕ Р. ЯНТРА

В основното поречие на р. Янтра са определени 7 броя ВТ. През 2024 г. е изпълнен мониторинг за оценка на ФХЕК и специфичните замърсители е изпълнен мониторинг в 6 броя ВТ.

✓ р. Янтра от вливане на р. Елийска при Полски Тръмбеш до устие с код на ВТ BG1YN130R1029.

През 2024 г. ВТ е наблюдавано с два пункта за мониторинг:

- река Янтра при с. Каранци с код на BG1YN00319MS030

Резултатите от анализа на ФХЕК потвърждават дадената в ПУРБ 2022 – 2027 г. оценката и отговарят на нормите за добро състояние. От анализа на резултатите от изпитване специфичните замърсители се констатира се подобрение на състоянието В ПУРБ 2022-2027 г., специфичните замърсители са оценени в лошо състояние поради отклонение от нормата на показател алуминий. На база данните от измерванията през 2024 г. средногодишната концентрация на алуминий в пункта отговаря на нормата за добро състояние.

- река Янтра преди вливане в река Дунав при Нов град с код на МП BG1YN00001MS010.

Анализът на ФХЕК и специфични замърсители по данните за 2024 година показват, че качеството на водата в пункта отговаря на добро състояние.

Анализът на приоритетни вещества не показва стойности над СКОС за добро състояние на водите на река Янтра преди устие на р. Дунав.

✓ р. Студена от извор до вливане в р. Янтра при Новград с код BG1YN200R028 се наблюдава с МП р. Студена, преди вливане в Янтра-шосеен мост с код BG1YN00021MS020.

Анализът на ФХЕК показва отклонения от доброто състояние по показатели общ азот, азот нитратен, азот нитритен, ортофосфати, общ фосфор и БПК5.

При специфичните замърсители данните за 2024 година показват, че качеството на водата в пункта отговаря на умерено състояние, с отклонение от СК по показатели алуминий, цианиди и цинк.

Анализът на приоритетни вещества не показва стойности над СКОС за добро състояние.

✓ р. Янтра от вливане на р. Росица при Крушето до вливане на р. Елийска при Полски Тръмбеш с код BG1YN307R1027

ВТ е наблюдавано през 2024 г. с пункт с код BG1YN08391MS1130 и име р. Янтра, с. Раданово, мост за с. Орловец.

Анализът на резултатите от мониторинг през 2024 г. на ФХЕК и на специфичните замърсители показва, че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние. Оценката на тези групи елементи за качество се запазва спрямо ПУРБ 2022-2027 г.

✓ р. Янтра от вливане на р. Лефеджа при Горски долен Тръмбеш до вливане на р. Росица при Крушето с код BG1YN307R1127.

През 2024 г. е изпълнен мониторинг в пункт с код BG1YN00059MS130 и име р. Янтра при с. Драганово - след вливане на р. Лефеджа.

Данните от ФХЕК показват съответствие със стандартите за качество на околната среда (СКОС) за добро/отлично състояние на водното тяло и потвърждават оценката в ПУРБ 2022-2027 г.

Анализът на резултатите от изпитване на специфични замърсители през 2024 г. показва отклонение от нормата на показател алуминий. Средногодишната концентрация на показателя превишава нормата и се оценява в лошо състояние. На базата на тези резултати може да се заключи, че се наблюдава тенденция към влошаване на състоянието, тъй като в

ПУРБ 2022 – 2027 г. не е констатирано подобно отклонения. По останалите анализирани специфични вещества, ВТ отговаря на изискванията за добро състояние.

✓ ***р. Янтра от вливане на р. Белица при Велико Търново до вливане на р. Лефеджа при Горски Долен Тръмбеш с код BG1YN700R1017.***

През 2024 г. ВТ е наблюдавано в пункт с код BG1YN00079MS190 и име *р. Янтра след В. Търново, мост с. Самоводене*.

Анализът на резултатите от ФХЕК показва умерено състояние. Констатирано се отклонения над СКОС за добро състояние на показателите азот амониен, азот нитритен, азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати /като Р/ и БПК5. В ПУРБ 2022 – 2027 г. ФХЕК също са оценени в умерено състояние, но се отчита тенденцията към повишаване на концентрацията на замърсителите в последните години. Вероятен източник на замърсяването са заустването на непречистени отпадъчни води от населените места и дифузно замърсяване от земеделски източници.

При анализа на резултатите от изпитване на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители през 2024 г. се установява съответствие със СКОС за добро състояние.

✓ ***р. Янтра от вливане на р. Козлята при Габрово до вливане на р. Белица при Велико Търново с код BG1YN900R1015.***

През 2024 г. ВТ е наблюдавано в пункт с код BG1YN16421MS1110 и име *р. Янтра при с. Леденик*.

При анализа на ФХЕК се констатирано отклонения от нормите за добро състояние при показатели азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати. Резултатите от проведените през 2024 г. потвърждават оценката за ВТ дадена в ПУРБ 2022 – 2027, като се наблюдава несъществена тенденция към понижаване концентрацията на азот съдържащите съединения и към минимално повишаване на средногодишните концентрации на концентрациите на ортофосфати и общ фосфор.

Резултатите от измерване на специфични замърсители показва еднократно превишение на нормата на показател алуминий, но средногодишната концентрация не надвишава СКОС.

✓ ***Речно водохващане (РВ) "Янтра"; Октрито водохващане (ОВ) "Сапатовец" на р. Янтра с код BG1YN900R1215.***

ВТ е включено за наблюдение в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води през 2024 г. посредством пункт *р. Янтра при кв. Ябълка* с код BG1YN00999MS260 и пункт с код BG1YN00999MS022 и име *ОВ "Сапатовец"* в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води предназначени за питейно-битово водоснабдяване (ПБВ).

Резултатите от мониторинг през 2024 г. и от двата пункта на ФХЕК и специфични замърсители отговарят на нормите за добро и отлично състояние. Запазва се оценката на тези групи ЕК дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

ПРИТОЦИ НА Р. ЯНТРА, МОНИТОРИРАНИ ПРЕЗ 2024 Г.

✓ ***РВ "Козлята"; ОВ "Малуша" на р. Козлята с код BG1YN900R1115***

Водно тяло включва във водосбора си РВ "Козлята"; ОВ "Малуша" на р. Козлята и е определено като зона за защита на водите за пиене.

ВТ се наблюдава в пункт с код *BG1YN09224MS042* и име *РВ "Козята"*. Пункта е включен в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ за 2024 г. Резултатите от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители отговарят, които се използват и при оценката на екологичното състояние отговарят на нормите за добро състояние. ВТ запазва оценката си по тези групи ЕК дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

ВОДОСБОР НА Р. ПАНИЧАРКА

✓ *яз. Христо Смирненски с код BG1YN900L1014.*

Водното тяло е определено като зона за защита на водите. В него е разположен яз. Христо Смирненски и две речни водохващания, които се използват за водоснабдяване на гр. Габрово.

През 2024 г. ВТ е наблюдавано посредством пункт с код *BG1YN92233MS051* и име *яз. Хр. Смирненски - на стената* в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води. Двете РВ е са наблюдавани в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ.

Анализираните ФХЕК през 2024 г. и трите пункта отговарят на изискванията за добро/отлично състояние.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават наднормени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние и в трите пункта.

✓ *р. Паничарка след язовир Христо Смирненски и р. Козята от вливане на р.Паничарка до вливане в р. Янтра с код BG1YN900R1315.*

ВТ е наблюдавано през 2024 г. с пункт за мониторинг код *BG1YN09221MS240* и име *р. Паничарка срещу ВиК – мост*. Пунктът е включен в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ.

Анализът на резултатите от изпитаните ФХЕК показва че ВТ отговаря на умерено състояние. Констатирани са отклонения от СКОС при показатели ортофосфати и общ фосфор. Наблюдава се тенденция към намаляване на концентрацията на веществата в отклонения. Сравнителния анализ с оценката на ФХЕК към ПУРБ 2022-2027 г. показва, че ВТ запазва умереното си състояние.

При анализа на специфични замърсители не са установени концентрации над СКОС.

Във ВТ е разположено и РВ *река Паничарка* с код на пункт *BG1YN89223MS062*. Пункта е включен в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ. Резултатите от изпитване на физикохимичните ЕК и специфичните замърсители отговарят на нормите за добро екологично състояние.

ВОДОСБОР НА Р. ДРЯНОВСКА

✓ *р. Дряновска от Трявна до вливане в р. Белица при Дебелец с код BG1YN800R1016.*

През 2024 г. ВТ е наблюдавано посредством два пункта за мониторинг:

- с код *BG1YN88219MS1040* и име *р. Дряновска след Трявна мост над р. Дряновска;*

- с код *BG1YN00079MS220* и име *р. Дряновска преди вливането ѝ в р. Белица.*

По ФХЕК водното тяло отговаря на умерено състояние. И в двата пункта са установени отклонения от СКОС при биогенните замърсители – азот нитритен, ортофосфати като фосфор и общ фосфор. Тенденция към понижаване стойностите на измерените

концентрации на замърсителите се наблюдава в пункта след гр. Трявна. Обратно тенденция към повишение на концентрациите се констатира във втория по течението на реката пункт *р. Дряновска преди вливането ѝ в р. Белица* е. В него са установени превишения над СКОС и при показатели азот амониев и общ азот.

Въз основа на получените данни от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители от 2024 г. се констатира влошаване на екологичното състояние на водното тяло спрямо оценката дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

При анализа за специфични замърсители и в двата МП през 2024 г. не са измерени стойности над СКОС. ВТ е в добро състояние по съдържание на специфични вещества.

✓ ***р. Плачковска с код BG1YN800R1116***

Водното тяло е определено като зона за защита на водите предназначени за питейно-битово водоснабдяване. В него попадат три речни водохващания, които се наблюдават в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ.

През 2024 г. мониторинг е проведен и в трите РВ

- МП с код BG1YN08229MS162 и име Речно водохващане "Българка";
- МП с код BG1YN08229MS172 и име Речно водохващане "Гръбчево"-1;
- МП с код BG1YN08229MS182 и име Речно водохващане "Гръбчево"-2.

Данните от мониторинг по ФХЕК и специфичните замърсители се използват за оценка на екологичното състояние. Анализът на получените резултати показва че ВТ отговаря на изискванията за добро и отлично състояние. Състоянието на ВТ е непроменено спрямо ПУРБ 2022-2027 г.

**ВОДОСБОР НА Р. ЛЕФЕДЖА (СТАРА РЕКА) С ПРИТОЦИТЕ –
ДЖУЛЮНИЦА И ГОЛЯМА РЕКА (БИЮКДЕРЕ)**

В основното поречие на Лефеджа са разположени три водни тела. През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг е били включено едно водно тяло от поречието на р. Лефеджа:

✓ ***р. Лефеджа от вливане на р. Джулюница при Джулюница до вливане в р. Янтра при Горски долен Тръмбеш с код BG1YN600R1134.***

ВТ е наблюдавано през 2024 г. в мониторингов пункт код BG1YN00061MS140 и име *р. Лефеджа село Бряговица - преди вливане в р. Янтра*.

Резултатите от мониторинг на ФХЕК показват съответствие с нормите за добро и отлично състояние. Не се установяват отклонения и при специфичните замърсители. ВТ запазва оценката от добър екологичен потенциал дадена към ПУРБ 2022 – 2027 г. на база данните за ФХЕК и специфичните замърсители.

От поречието на р. Джулюница ляв приток на р. Лефеджа през 2024 г. са мониторираны притоците ѝ р. Златаришка и р. Веселина, включително и ВТ на яз. Йовковци.

✓ ***р. Златаришка от извор до Дърлевци, вкл. приток р. Марянска с код BG1YN600R1021.***

През 2024 г. ВТ е наблюдавано чрез пункт за мониторинг с код BG1YN862415MS1060 и име *р. Златаришка преди гр. Златарица*.

Анализът на резултатите от мониторинг на ФХЕК определя състоянието на водното тяло като умерено. Потвърждава се дадената в ПУРБ 2022 – 2027 г. оценка от умерено състояние на ФХЕК. Наблюдават се устойчиви превишения на СКОС на биогенните замърсители. Отклонения се констатира при показатели азот нитратен, общ азот,

ортофосфати като фосфор, общ фосфор и БПК₅. Констатира се тенденция към повишаване на концентрациите на всички биогенни замърсители. Тенденция към понижаване на измерените стойности се наблюдава при показател БПК₅.

При анализирания за периода специфичните не са установени концентрации над допустимите ВТ е в добро състояние.

✓ ***р. Веселина след язовир Йовковци до вливане в р. Златаришка, вкл. приток р. Казълдере с код BG1YN600R1020.***

През 2024 г. ВТ е наблюдавано в пункт с код BG1YN86291MS189 и име *р. Веселина, след яз. Йовковци при с. Миндя.*

Анализът на получените през 2024 г. резултати от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители не показва отклонения от нормите за добро състояние. Запазва се оценката от добро състояние при тези групи ЕК дадена в ПУРБ 2022-2027 г.

✓ ***яз. Йовковци с код BG1YN600L1019***

През 2024 г. яз. Йовковци е наблюдаван в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване. Наблюдава се посредством пункт с код BG1YN62953MS041 и име *яз. Йовковци на стената.* За целите на програмата от язовира се анализират и дълбочинни проби съответно от 5, 20 и 30 метра.

За оценката на екологичното състояние, респективно ФХЕК и специфични замърсители, се използват данните от повърхностната проба. Получените резултатите от изпитване за 2024 г. на ФХЕК и специфичните замърсители отговарят на нормите за добро състояние. Язовир „Йовковци“ е силно модифицирано водно тяло (СМВТ), оценено в трети цикъл на ПУРБ 2022-2027г. в добър и по-висок екологичен потенциал и добро химично състояние. Доброто състояние се запазва.

✓ ***р. Биякдере след язовир Ястребино до вливане в р. Лефеджа, вкл. приток р. Казълдере с код BG1YN600R1025.***

Река Биякдере е десен приток на р. Лефеджа. През 2024 г. ВТ е наблюдавано в пункт за мониторинг с код BG1YN86411MS310 и име *р. Голяма река след ПСОВ на гр. Стражица*

Резултатите от проведения през 2024 г. мониторинг потвърждава оценката дадена към ПУРБ 2022-2027 г. от умерено екологично състояние. Наблюдават се отклонения от нормите за добро състояние при биогенните елементи – азот амониев, азот нитритен, общ азот, ортофосфати и общ фосфор с тенденция към повишаване на концентрациите спрямо предходно оценяван период. Подобна закономерност се наблюдава и при показател БПК₅. Тенденция към незначително понижаване на концентрациите се констатира при показатели азот-нитратен и общ азот.

От изследваните специфични замърсители за периода не са установени превишение на СКОС.

ВОДОСБОР НА Р. РОСИЦА С ПРИТОЦИТЕ Р. ЧОПАРАТА, БОХОТ, НЕГОВАНКА, МЪГЪРА, КРАПЕЦ, ЧАСТ ОТ Р. ВИДИМА И ЯЗОВИРИТЕ АЛ. СТАМБОЛИЙСКИ И КРАПЕЦ.

В поречието на река Росица десен приток на р. Янтра са разположени голям брой повърхностни водни тела, от които два язовира, две водни тела в зоните за защита на води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване и още 4 повърхностни водни тела на притоци на р. Росица.

ВОДОСБОР НА Р. РОСИЦА

В основното поречие на р. Росица са определени 7 повърхностни ВТ, в това число и яз. Стамболийски. През 2024 г. е изпълнен мониторинг в три от тях.

✓ *р. Росица от вливане на р. Видима до язовир Александър Стамболийски, вкл. приток р. Чупарата с код BG1YN400R1003.*

Наблюдава се с един мониторингов пункт с код BG1YN04519MS060 и име *р. Росица след гр. Севлиево.*

ВТ е включено за наблюдение в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води, изпълнявана през 2024 г.

Анализът на ФХЕК през 2024 г. показва, че ВТ отговаря на умерено състояние, спрямо изискванията за речен тип R4, поради измерени средни стойности над СКОС по показателите, общ фосфор и ортофосфати като фосфор. Наблюдава се тенденция към повишаване на концентрациите на двете вещества. Сравнителния анализ спрямо оценката на ФХЕК дадена в ПУРБ 2022-2027 показва влошаване на състоянието.

Средните стойности на изследваните специфичните замърсители през 2024 г. отговарят на изискванията на СКОС за добро състояние.

✓ *р. Росица от извор до вливане на приток при Валеви - РВ "Зелениковец"; м-ст "Гурлата", РВ "Багареица 1"; м-ст "Безместност", РВ "Багареица 2"; м-ст "Кръща", РВ Росица с код BG1YN400R1202;*

Водното тяло е определено като зона за защита на водите предназначени за ПБВ. В него попадат три речни водохващания, които се наблюдавани през 2024 г. в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за ПБВ

- м-ст "Кръща", РВ "Росица с код на мониторинговия пункт BG1YN00499MS112;
- РВ "Зелениковец" с код BG1YN04936MS102;
- м-ст "Безместност", РВ "Багареица 2" с код BG1YN04941MS142

Физикохимичните показатели и специфичните замърсители, които влизат в оценката на екологичното състояние отговарят на добро състояние.

✓ *Приток на р. Росица от извор до вливане при Валеви - м-ст "Лъката", РВ "Бяла" ВТ с код BG1YN400R1102*

ВТ е определено като зона за защита на водите, които се използват за питейни нужди. През 2024 г. ВТ е наблюдавано в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битови нужди в пункт с код BG1YN04934MS122 и име *м-ст "Лъката", РВ "Бяла".*

Получените резултати от изпитване на физикохимичните показатели и специфичните замърсители се използват и при оценката на екологичното състояние на ВТ. Анализът на резултатите по двете групи ЕК показва съответствие с нормите за добро състояние.

ПРИТОЦИ НА Р. РОСИЦА

✓ *р. Крапец, водно тяло с код BG1YN400R006*

ВТ е включено за наблюдение в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води, изпълнявана през 2024 г. с пункт с код BG1YN00441MS100 и име *р. Крапец преди вливане в яз. Стамболийски.*

Анализът на резултатите от направените изпитвания на водата показват отклонения от СКОС за добро състояние по показатели азот нитратен и общ азот. Актуалната оценка на ФХЕК не се различава от дадената оценка за ВТ в ПУРБ 2022-2027 г. Наблюдава се

тенденция към повишаване на концентрациите на двете вещества. По всички останали показатели ВТ отговаря на добро състояние.

Измерените средни стойности по специфични замърсители отговарят на изискванията на СКОС за добро състояние.

✓ *р. Видима от вливане на р. Граднишка до вливане в р. Росица при Севлиево с код BG1YN400R1031.*

ВТ е наблюдавано през 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг в мониторингов пункт с код BG1YN84611MS340 и име р. Видима преди вливане в р. Росица.

Всички показатели от групата на ФХЕК и специфичните замърсители отговарят на нормите за добро и отлично състояние. Резултатите от последно проведените измервания на водата във ВТ показват, че то запазва оценката си от ПЪРБ 2022-2027.

✓ *РВ "Пръскалка" и РВ "Лява Видима" с код BG1YN400R1101, име приток на р. Росица от извор до вливане при Валеви - м-ст "Лъката", РВ "Бяла". Наблюдавано с мониторингов пункт:*

ВТ е определено като зона за защита на водите, които се използват за питейни нужди. В него са разположени две речни водохващания РВ "Пръскалка" и РВ "Лява Видима".

През 2024 г. ВТ е наблюдавано в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в пункт код BG1YN04697MS120 и име РВ р. Лява Видима над ВЕЦ Видима.

Анализът на резултатите от изпитване на ФХЕК и специфичните замърсители показва че водното тяло отговаря на изискванията за добро/отлично състояние. ВТ запазва оценката по тези групи ЕК дадена в ПУРБ 2022 – 2027 г.

✓ *Водното тяло с код BG1YN600L1024 и име Язовир Ястребино, наблюдава се в два пункта, на стената на язовира – МП с код BG1YN06496MS061 и на р. Биюкдере, преди яз. Ястребино, с. Камбурово, МП с код BG1YN06499MS250. Водното тяло е от тип L12 и е силномодифицирано.*

Язовир Ястребино се използва за питейни нужди и през 2024 г. е включен в програмата за контролен мониторинг на повърхностни води предназначени, за питейно-битово водоснабдяване в Дунавски район за басейново управление.

Състоянието на водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние, на база изчислените средни концентрации на ФХЕК. Констатиран са отклонения от нормите за добро състояние за показател общ фосфор. От сравнителния анализ с данните използвани за оценката в ПУРБ 2022-2027 г. се установи низходяща тенденция в концентрацията на показател общ фосфор и подобряване на състоянието на ВТ.

Резултатите от изпитване през 2024 г. на веществата и елементите от групата на специфични замърсители Показват съответствие с нормите за добро състояние. На база резултатите от изследваните приоритетни вещества химичното състояние на ВТ е добро.

Получените резултати от 2024 г. потвърждават оценката на водното тяло дадена в ПУРБ 2022-2027г. от умерен екологичен потенциал и добро химично състояние,

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. ХИДРОБИОЛОГИЧЕН МОНИТОРИНГ НА БИОЛОГИЧНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ЗА КАЧЕСТВО В ПУНКТОВЕ ОТ ПОРЕЧИЕТО НА Р. ЯНТРА

Анализът на получените резултати на отделните биологични елементи за качество (БЕК) показва:

- БЕК макрозообентос е анализиран в 20 анализирани пункта за мониторинг. В два от тях резултатите отговарят на отлично състояние, в 8 – добро, в 9 – умерено и в 1 – на лошо състояние.

- БЕК макрофити е анализиран в 10 пункта. Отлично състояние по този БЕК е оценен един пункт, два пункта са оценени в добро състояние, 6 – умерено и един в лошо състояние.

- БЕК фитобентос през 2024 г. е бил анализиран в 9 пункта за мониторинг. Анализът на получените резултати показват, че в отлично състояние се оценява водата в един пункт за мониторинг, в 3 – добро и в 5 – умерено.

- БЕК риби за 2024 г. в програмата за мониторинг са били включен за наблюдение в два пункта от поречието на река Янтра, както следва:

- р. Янтра при с. Каранци (с код на пункт BG1YN00319MS030), попадащ във водно тяло с код BG1YN130R1029. Според получените резултати пункта отговаря на изискванията за лошо състояние.

- р. Росица след гр. Севлиево на шос. мост София-Варна (с код на пункта BG1YN04519MS060), попадащ във водно тяло с код BG1YN400R1003. Според получените резултати пункта отговаря на изискванията за много лошо състояние.

Сравнителния анализ на резултатите от проведения през 2024 г. мониторинг с тези за 2022 г. и 2023 г. показва, че голяма част от направените оценки съвпадат. Наблюдават се следните несъответствия:

- При оценките по БЕК макрозообентос се наблюдава разлика в резултатите при шест пункта. В четири от пунктовете се наблюдава леко влошаване на състоянието, както следва:

- в пункта при *р. Студена преди вливане в Янтра* – от умерено към лошо състояние;

- *р. Янтра при село Драганово-след вливане на Лефеджа, р. Янтра, след В. Търново, мост с. Самоводене и р. Янтра с. Раданово, мост за с. Орловец* – от добро към умерено състояние.

- в два от пунктовете се наблюдава подобряване на състоянието от умерено към добро. Това са пунктовете *р. Янтра при с. Леденик и р. Златаришка след гр. Елена*

- При оценките по БЕК макрофити се наблюдава разлика в два пункта. И при двата се наблюдава леко влошаване на състоянието. При *р. Янтра при с. Каранци* – от добро към умерено, а при другия *р. Янтра Новград* – от умерено към лошо.

- При оценките по БЕК фитобентос се наблюдава разлика в два пункта:

- В един от пунктовете (*р. Янтра с. Раданово, мост за с. Орловец*) се наблюдава известно влошаване на състоянието от добро към умерено;

- в пункт (*р. Дряновска преди вливане в р. Белица*) се наблюдава подобрене на състоянието от умерено към добро.

При оценката на ниво водно тяло някои от тези различия не се наблюдават, тъй като крайната оценка е според БЕК, който е в най-лошо състояние. Ако вземем например пункта при *р. Студена преди вливане в Янтра* – през 2023 г. състоянието на водното тяло е било определено като лошо (макрозообентос – умерено, фитобентос – лошо състояние), докато през 2024 г. оценката на водното тяло също е в лошо състояние, но според друг БЕК (макрозообентос – лошо състояние, фитобентос не е пробонабран поради неподходящи условия). В тази връзка понякога може да има различия на ниво оценка на отделните БЕК, без да се наблюдава такава при оценката на ниво водно тяло.

Във връзка с гореизложеното може да се заключи, че състоянието на БЕК в отделните пунктове по поречието на р. Янтра не се е променило в последните няколко години с няколко изключения, описани по-горе. Промените могат да се дължат на различни причини, като не е задължително те да са с антропогенен характер. Промените в климатичните условия също оказват влияние върху флората и фауната в реките.

АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗПИТВАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ВЕЩЕСТВА ЗА ОЦЕНКА НА ХИМИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРЕЗ 2024 Г. МОНИТОРИНГ НА ВТ ОТ ПОРЕЧИЕТО НА РЕКА ЯНТРА

През 2024 г. в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ са заложили 11 броя водни тела, в които да се анализират приоритетни вещества за целите на оценката на химичното състояние. Десет ВТ са планирани за пълен химичен анализ, а едно за анализ на показател флуорантен. Честотата на анализ на приоритетните вещества съгласно изискванията на РДВ е 12 пъти годишно. До изготвяне на настоящия доклад, в БДДР, не са получени всички 12 броя резултати необходими за изготвяне на достоверна оценка на химичното състояние.

Предвид горното при изготвяне на доклада е извършен преглед на получените резултати от мониторинг на приоритетните вещества за 2024 г., както и данните от 2022 г. и 2023 г. Анализирани са също и данните от изпитване на приоритетни вещества от 5 водни тела получени в изпълнение на Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно битово водоснабдяване за 2024 г.

Преценка за съответствието със СКОС на приоритетни вещества е извършена за общо 21 броя водни тела от поречието на река Янтра.

Анализът на получените резултати, показва:

- В 10 броя водни тела са констатирани отклонения от СКОС на показател флуорантен;
- В 7 броя водни тела са констатирани отклонения от СКОС на показател трибутил катион;
- Не са установени концентрации превишаващи СКОС за останалите анализирани приоритетни вещества.

Както беше казано и по – горе, наличните резултати не са достатъчни за да бъде дадена крайна оценка на химичното състояние на водните тела. От настоящия преглед на наличните данни може да се заключи, че се констатират единични/ инцидентни отклонения от СКОС при показатели флуорантен и трибутил катион. Наднормените концентрации не се потвърждават при следващи измервания и в повечето случай при изпитването в следващия месец резултатите са под под граница на количествено определяне на метода.

Източниците на замърсяване с флуорантена могат да бъдат, както точкови, резултат от директно заустване, така и дифузни от атмосферно отлагане. Основни генератори на флуорантен са различни горивни инсталации, производствени процеси при коксообразуване, първичен добив на алуминий и производствени дейности по обработване и консервиране на дървесина. Друг източник са горивните процеси от битовите потребители и транспорт.

Трибутилкалай е биоцид, използван основно за обработка на корабни корпуси. Използван е още в различни промишлени дейности, за дезинфекция на охлаждащи води, стабилизатор в пластмаси и като фунгицид и консервиращ препарат за дървесина. Потенциални източници на замърсяване с трибутилкалай са пречиствателни станции за отпадъчни води, канализации и сметища. Трибутил катион е от групата на така наречените

повсеместно разпространени замърсители. Тези вещества могат да бъдат токсични, устойчиви и биоаккумулятивни (РВТ). Те са откривани в продължение на десетилетия във водната среда. Някои вещества са способни също да се пренасят на далечни разстояния и присъстват до голяма степен навсякъде в околната среда.

Предвид непостоянството в измерените концентрации и големия брой водни тела, в които са установени отклонения от СКОС на показателите флуорантен и трибутил катион не може да се посочи конкретен източник на замърсяване.

Отклонения от нормите и при двата показателя се установява във ВТ в които липсва какъвто и да било антропогенен натиск.

През 2024 г. са изпълнявани и програми за мониторинг на приоритетни вещества в матрици седимент и биота. В Програмата за мониторинг на приоритетни вещества в седименти за ДРБУ през 2024 г. от поречието на р. Янтра са били включени 7 броя ВТ. Същия брой ВТ от поречие Янтра са участвали и в Програма за мониторинг на приоритетни вещества в биота на територията на Дунавски район за 2024 г.

Резултатите от изпълнение на тези програми служат за подобряване на достоверността на оценката на химичното състояние на повърхностните води и определяне на дългосрочните тенденции в концентрациите на приоритетните вещества склонни към натрупване. Към настоящия момент получените данни от изпълнение и на двете програми не са достатъчни за изготвяне на анализ.

ПОРЕЧИЕ РУСЕНСКИ ЛОМ

На река Русенски Лом е разположено едно водно тяло – р. Русенски Лом от вливане на реките Черни Лом и Бели Лом до устие р. Дунав, с код на ВТ BG1RL120R1013.

Качеството на водите се наблюдава посредством два пункта за мониторинг:

- р. Русенски Лом на устие преди вливане в р. Дунав с код BG1RL00001MS010;
- р. Русенски Лом при с. Басарбово, с код BG1RL00001MS020. Пунктът се наблюдава и като част от TNMN.

За периода 2024 г. анализът на ФХЕК показва, че водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Наблюдават се концентрации над изискванията за добро състояние, спрямо изискванията на Наредба Н-4 на следните показатели: азот нитратен; БПК₅; общ азот; общ фосфор и ортофосфати. Причина за превишените концентрации по горепосочените показатели вероятно са обработваемите земи, които са в близост.

При анализа на специфичните замърсители трикратно са констатирани концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател алуминий (през месеци януари, юли и октомври) в пункт BG1RL00001MS010.

В резултатите от изпитване на приоритетни вещества през 2024 г. не са установени отклонения от нормативно определените СКОС.

На р. Черни Лом са разположени четири водни тела, три от които са тип „река“ и едно водно тяло – тип „езеро“. ВТ с код BG1RL120R1213 и име р. Черни Лом от вливане на р. Банишки Лом при с. Широково до вливане в р. Русенски Лом, речен тип R7. Наблюдава се посредством пункт за мониторинг:

- р. Черни Лом при с. Червен, МП с код BG1RL02111MS030

През 2024 г. резултатите от мониторингов пункт на р. Черни Лом при с. Червен показват, че по ФХЕК водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Установените отклонения от СКОС за добро състояние за показатели азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати са характерни за водата от пункта.

От анализът на данните за специфичните замърсители се установява двукратно несъответствие с изискванията на СКОС за *добро състояние* за показател алуминий.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло се оценява в *добро химично състояние*.

ВТ с код BG1RL120R1007 и име р. Черни Лом от вливане на р. Ялма (Сеяческа) до вливане на р. Баниски Лом при с. Широково, вкл. приток р. Поповски Лом, речен тип - R8 Наблюдавано е чрез следните мониторингови пунктове:

- р. Черни Лом преди вливане на Баниски Лом при с. Острица, МП с код BG1RL02111MS050;
- р. Поповски Лом след гр. Попово, МП с код BG1RL02323MS060;
- р. Черни Лом след ПСОВ Кардам, МП с код BG1RL92231MS463

През 2024 г. в програмите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води е наблюдаван пункт с код BG1RL02111MS050;

По ФХЕК водното тяло отговаря на изискванията за *умерено състояние*. Измерените стойности над изискванията за добро състояние по показатели азот-амониев, азот-нитратен, азот-нитритен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати са характерни за водното тяло.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за *добро състояние* по показател алуминий.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в *добро химично състояние*.

Водно тяло с код BG1RL200R014, обхващащо р. Черни Лом от извор до вливане на р. Ялма (Сеяческа), след язовир Каваците и р. Казаларска, наблюдава се чрез мониторингов пункт с код BG1RL922353MS070 и име р. Черни Лом при с. Светлен.

Резултатите от проведения през 2024 г. мониторинг на физико-химичните елементи за качество показват съответствие с определените норми за добро състояние по всички показатели. Наблюдава се положителна тенденция към подобряване на състоянието на ВТ по тази група елементи за качество. В ПУРБ 2022-2027 г. ВТ е било оценено в умерено състояние поради отклонение от СКОС на показатели общ азот и БПК5. При анализа на настоящите резултати ВТ се оценява в добро състояние по тези показатели.

От групата на специфичните замърсители е установено минимално отклонение от нормата на показател желязо.

Според получените резултати от проведения през 2024г. хидробиологичен мониторинг водата в пункта отговаря на изискванията за умерено състояние. Анализирани са БЕК макрозообентос и риби. БЕК макрозообентос е оценен в умерено състояние а рибите са оценени в добро състояние. Обобщената оценка на биологичните ЕК приема по – лошата оценка и се оценяват в мерено състояние.

Анализът на резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества през 2024 г. показва, че състоянието на водното тяло се запазва като добро.

На р. Бели Лом са разположени четири водни тела.

През 2024 г. в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води са включени две водни тела от поречието на р. Бели Лом.

ВТ с код BG1RL900R1012 и име р. Бели Лом след язовир Бели Лом до вливане на р. Доландере при Писанец, вкл. приток р. Наловска. Водното тяло се наблюдава с пункт за мониторинг:

- р. Бели Лом след гр. Разград, МП с код BG1RL09391MS100

Анализът на измерените физикохимичните показатели показва, че ВТ е в *умерено състояние*. Отклонение от СКОС за добро състояние се наблюдава при показатели - азот амониев, азот нитратен, азот нитритен, БПК₅, общ азот, общ фосфор, ортофосфати и разтворен кислород.

При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Замърсяването на водното тяло е по-силно изразено в участъка след гр. Разград, което се обяснява с натиска от урбанизираната територия на града и заустяването на битови и промишлени отпадъчни води.

При извършения анализ на приоритетни вещества през предходните години резултатите от мониторинга показват, че *водното тяло е в добро химично състояние*.

ВТ с код BG1RL900R1112 и име р. Бели Лом след вливане на р. Доландере при село Писанец, вкл. приток р. Доландере. ВТ тяло се наблюдава чрез два пункта:

- *р. Бели Лом след вливане на р. Доландере при село Писанец, МП с код BG1RL00931MS080;*

- *р. Бели Лом след с. Писанец, МП с код BG1RL92931MS1040.*

През 2024 г. в програмите за мониторинг е включен пункт *р. Бели Лом след вливане на р. Доландере при село Писанец, МП с код BG1RL00931MS080.*

На база резултатите от мониторинг на физикохимичните показатели през 2024 г. ВТ отговаря на нормите за умерено състояние. Превишени концентрации са измерени при показатели общ азот, азот нитратен, азот нитритен, общ фосфор и БПК₅.

При специфичните замърсители са установени наднормени концентрации по показатели алуминий и цианиди.

Извършеният анализ на приоритетни вещества показва, че химичното състояние на водното тяло е добро.

На река Малки Лом е разположено едно водно тяло - ВТ с код BG1RL900R1212 от яз. Ломци до вливане в р. Бели Лом при Нисово.

Качеството на водите се наблюдава в един мониторингов пункт

- *р. Малки Лом преди вливане в река Бели Лом, при село Нисово с код BG1RL00921MS090.*

В данните от мониторинг през 2024 г. са констатирани отклонения от СКОС за добро състояние при показатели азот нитратен и общ азот.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за *добро състояние*, за показател алуминий.

Превишените концентрации на азот нитратен, общ азот и алуминий са характерни за водата от пункта.

На база резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества, водното тяло е в добро химично състояние.

На река Баниски Лом са разположени четири водни тела. Две от ВТ са тип „река“, а две водни тела са тип „езеро“. През 2024 г. в програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води е включено ***ВТ с код BG1RL200R1005, р. Баниски Лом след язовир Баниска до вливане в Черни Лом, вкл. приток р. Куруканарка.*** Водното тяло се наблюдава с чрез два мониторингови пункта:

- *р. Баниски Лом преди вливане в Черни Лом, на моста преди с. Широково, МП с код BG1RL92221MS1050;*

- *р. Баниски Лом при с. Баниска, МП с код BG1RL922231MS1010.*

През 2024 г. в програмата за мониторинг е включен пункт *р. Баниски Лом при с. Баниска, МП с код BG1RL922231MS1010.*

При анализа на физикохимични показатели се наблюдава запазване на превишени концентрации общ азот. Водното тяло е с трайно отклонение от СКОС за добро състояние по посочения показател и отговаря на изискванията за *умерено състояние*.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за *добро състояние*, за показател алуминий.

При приоритетните вещества, се констатира инцидентно измерена концентрация над МДК по показател флуорантен, която не се потвърждава в следващи измервания.

- ✓ ***ВТ с код BG1RL200L1002 с име язовир Бойка***

През 2024 г. в програмата за мониторинг е включен пункт *яз. Бойка - на стената с код BG1RL22451MS031.*

При анализа на физикохимични показатели се наблюдават превишени концентрации на азот амониев, общ азот и ортофосфати. Водното тяло отговаря на изискванията за *умерено състояние*.

При анализа на специфичните замърсители се наблюдават измерени високи концентрации, над изискванията на СКОС за добро състояние, за показател алуминий.

При приоритетните вещества, не се констатира концентрации над СКОС. Химичното състояние е добро.

ПОРЕЧИЕ ДУНАВСКИ ДОБРУДЖАНСКИ РЕКИ

Река Царацар с притоци река Лудня и река Чайрлек от извор до вливане в река Дунав при град Тутракан е разположено едно водно тяло BG1DJ149R1002. За наблюдение на водното тяло се използват три мониторингови пункта:

- *река Царацар преди вливане на река Войка при село Малък Поровец, МП с код BG1DJ00043MS020;*
- *река Чайрлек при село Черковна, МП с код BG1DJ00042MS040;*
- *река Царацар след ПСОВ на гр. Кубрат, МП с код BG1DJ00042MS513.*

В програмата за 2024 г. са включени два мониторингови пункта (*река Царацар преди вливане на река Войка при село Малък Поровец, МП с код BG1DJ00043MS020; река Чайрлек при село Черковна, МП с код BG1DJ00042MS040*). От анализа на ФХЕК за 2024г. водното тяло отговаря на изискванията за *умерено състояние* по показатели общ азот, азот нитратен и електропроводимост. Водата и в двата пункта е с трайно отклонение от доброто състояние по показатели общ азот и азот нитратен.

При анализа на специфичните замърсители в пункт BG1DJ00043MS020 се наблюдават измерени концентрации над изискванията на СКОС за *добро състояние* за показател алуминий, като тенденцията е за намаляване на концентрацията.

При анализа на резултатите от измерените концентрации на приоритетни вещества в пункт BG1DJ00042MS040 се констатира двукратно измерена наднормена концентрация на флуорантен.

- ✓ ***Водно тяло с код BG1DJ345R1010, наблюдавано с един мониторингов пункт, с код BG1DJ09994MS1010 и име р. Караман при с. Мировци, лев приток на р. Суха.***

Оценката на резултатите от мониторинга на ФХЕК, отговаря на умерено състояние. Констатиран са отклонения от стандартите за качество на околната среда (СКОС) на показатели – азот нитратен и общ азот. В ПУРБ 2022-2027 г. ВТ е било оценено в умерено състояние поради отклонения при същите показатели. Сравнителният анализ на резултатите използвани за оценката в ПУРБ и настоящия анализ показват тенденция към понижаване концентрацията и при двата показателя.

Анализът на резултатите от изпитване през 2024 г. на веществата и елементите от групата на специфичните замърсители показва отклонение от СКОС на показател желязо. Инцидентни, еднократни отклонения от нормата на желязо са констатиран и в предходни периоди, но следва да се отбележи, че средногодишната концентрация на показателя за периода 2021 – 2024 г. отговаря на стандарта. По всички останали анализирани показателя водата в пункта отговаря на нормите за добро състояние.

Според получените резултати от проведения през 2024 г. мониторинг в пункта, водата отговаря на изискванията за умерено състояние. От БЕК са анализирани макрозообентос и макрофити. Макрозообентоса е оценен в добро състояние, а макрофитите са оценени в умерено, откъдето идва и крайната оценка на пункта.

През 2024 г. в пункта е изпълнен мониторинг на приоритетни вещества за оценка на химичното състояние на ВТ. При прегледа на наличните към момента резултати се установява отклонение от СКОС единствено при показател флуорантен. Към настоящия момент данните не са достатъчни за да се даде крайна оценка на химичното състояние на ВТ.

АНАЛИЗ НА ДАННИТЕ ОТ ИЗПИТВАНЕ НА БИОЛОГИЧНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ ЗА КАЧЕСТВО ОТ ИЗПЪЛНЕН ПРЕЗ 2024 Г. МОНИТОРИНГОВИ В ПУНКТОВЕ ОТ ПОРЕЧИЕ РУСЕНСКИ ЛОМ И ДУНАВСКИ ДОБРУДЖАНСКИ РЕКИ

Във всички водните тела се извършва хидробиологичен мониторинг (ХБМ), като не всички пунктове във водните тела се обследват ежегодно. Съгласно Заповед № РД-24/12.01.2024 г. на Министъра на околната среда и водите в програмата за ХБМ са включени 9 пункта за реки и 2 за язовири. Мониторинг е проведен във всички пунктове, като в реките са пробонабрани и анализирани биологичните елементи за качество - макрозообентос, макрофити и фитобентос, а в язовири – фитопланктон и макрофити. В ез. Сребърна е извършен мониторинг на всички БЕК – фитопланктон, макрофити, фитобентос, макрозообентос и риби.

✓ ***Водно тяло с код BG1DJ200R013 и име р. Добричка от извор до вливане в р. Суха***

През 2024г. качеството на водата за водно тяло BG1DJ200R013 е наблюдавано в пункт р. Добричка при с. Росеново с код BG1DJ09942MS090.

От анализа на ФХЕК водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние спрямо изискванията на Наредба Н-4. Констатиран са отклонения от СКОС на показатели - азот амониев, общ азот, азот нитратен, азот нитритен, електропроводимост, общ фосфор (като Р), ортофосфати (като Р), разтворен кислород. Констатиран са две превишения по показател БПК₅, но средната стойност не превишава СГС. Превишенията по дадените показатели са характерни за водата от пункта, като вероятната причина е най-вече натоварването от селкостопански дейности в района.

При анализа на специфичните замърсители еднократно е измерена висока концентрация над изискванията на СКОС за добро състояние по показател алуминий, но не превишава СГС-СКОС.

При анализа на приоритетните вещества не са измерени концентрации над СКОС.

✓ **Водно тяло BG1DJ900R1011 с име р. Суха от извора до вливане на р. Караман, силно модифицирано водно тяло**

През 2024г. качеството на водата за водно тяло BG1DJ900R1011 е наблюдавано в пункт р. Суха - след яз. Одринци с код BG1DJ00989MS1023.

От анализа на ФХЕК водното тяло отговаря на изискванията за умерено състояние. Констатиран са отклонения от СКОС на показател азот нитритен. По останалите показатели водното тяло отговаря на отлично и добро състояние.

При анализа на специфичните замърсители не са измерени концентрации над СКОС.

Приоритетните вещества, отговарящи за химичното състояние, не превишават нормите за добро състояние.

✓ **Водно тяло BG1DJ345L1014 с име язовир Оногур на р. Суха**

Водното тяло включва водосбора на язовир „Оногур“. Пунктът за мониторинг е с код BG1DJ09991MS1031 – язовир Оногур на стената. Водното тяло не е включвано в последните четири програми за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води поради пресъхване на язовира.

В ПУРБ 2022 - 2027 г. водното тяло е оценено в много лошо екологично и недостигащо добро химично състояние, поради отклонения по показател трибутилкалаени съединения.

✓ **Водно тяло BG1DJ900R1015 с име р. Парън дере**

През 2024 г. не е извършвано наблюдение на водно тяло с код BG1DJ900R1015 р. Парън дере. В предходните програми за мониторинг тяло е наблюдавало с пункта след ПСОВ Генерал Тошево, с код BG1DJ00099MS543.

В ПУРБ 2022 - 2027 г. водното тяло е оценено в много лошо екологично и добро химично състояние.

На база натрупаните данни от физикохимичен, хидробиологичен мониторинг и резултатите от анализирания приоритетни вещества може да се предположи, че причините за различното от отлично и добро екологично състояние на водите в пресъхващите/пониращите реки се дължи най-вече на развитото в региона земеделие, в т.ч. растениевъдство и животновъдство, непречистени отпадъчни води от канализации, рекултивирани и нерекултивирани депа за неопасни отпадъци и др. подобни.

РЕКИ

Анализът на резултатите показва, че по БЕК макрозообентос от всички анализирани пунктове няма такива, които да показват отлично състояние. От общо осем анализирани пункта, в два от тях резултатите отговарят на добро състояние, в пет – умерено и в 1 – лошо състояние. БЕК макрофити са анализирани в два пункта – в единия е установено добро състояние (р. Баниски Лом при с. Баниска, с код BG1RL922231MS1010), а в другия – умерено (пункт р. Бели Лом при с. Писанец, с код BG1RL00931MS080). За БЕК фитобентос са анализирани общо пет пункта, в един от тях резултатите отговарят на добро състояние, в три – умерено и в един – лошо.

При сравнение на резултатите от 2024 г. с тези за 2022 г. и 2023 г. се установява, че във всички случаи освен в един оценките съвпадат. В пункта на р. Бели Лом след гр. Разград (с код BG1RL09391MS100) се наблюдава известно подобряване на състоянието. През периода 202-2023 г. състоянието е било оценявано като много лошо, докато през 2024 г. резултатите попадат в категорията за лошо състояние.

Във водно тяло с код BG1DJ900R1011 за ХБМ са предвидени два пункта за мониторинг пункт р. Суха - след яз. Одринци (с код на пункт BG1DJ00989MS1023) и р. Суха - с. Ново Ботево (с код BG1DJ99499MS070). През 2024 г. в програмата за мониторинг е включен пункта р. Суха - след яз. Одринци. При посещение на пункта (през месец април 2024 г.) регионална лаборатория Велико Търново, която изпълнява ХБМ в този район е установила, че пункта е трайно пресъхнал. В другият пункт р. Суха - с. Ново Ботево е извършен мониторинг през 2023 г. само на БЕК макрозообентос, като резултата е в границите на умерено състояние. При сравнение на тези резултати с последно наличните от 2021 г. се установява, че няма промяна в оценка.

ЕЗЕРА/ЯЗОВИРИ

От езерата/язовирите, поречие Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки, в програмата за ХБМ за 2024 г. са включени ез. Сребърна и яз. Антимово. В ез. Сребърна са мониторирани всички БЕК, докато в яз. Антимово – фитопланктон и макрофити. Данните от мониторинга на езера/язовири за всички БЕК за 2024 г. все още не са налични в БДДР. Очаква се финалните резултати да бъдат налични в периода май-юни месец.